

Socijalizam danas

Glasiilo Socijalističke radničke partije Hrvatske ISSN 1847-9421 • Dvob. 19-20 • God. 2 • stu.-pro. 2011. • www.srp.hr

**Oliviero Diliberot, Vladimiro Giacché i Fausto Sorini:
Rekonstruirati komunističku partiju
Prijevodi odabranih odlomaka (II. dio)**

Pripremila: Jasna Tkalec str.3

Klara Plemen

Sjećanje na Korčulansku školu i na časopis Praxis str.6

Azur Sejdić

Razmišljanja o parlamentarnim izborima str.8

Ivan Tićak

Nedodirljiva birokracija str.9

Iz stranačkog života

SRP na parlamentarnim izborima 2011. str.11

**SRP na 13-tom međunarodnom susretu radničkih i
komunističkih partija: Socijalizam je budućnost str.15**

**Marš solidarnosti: Stop povećanju policijskih
ovlasti str. 19**

**Nastavljen štrajk radnika bračkog
Jadranskamena str. 19**

**Nacionalna kampanja protiv diskriminacije LGBT
populacije: „Jer nam je stalo“ str. 19**

Prosvjedi za plaće i otpremnine str. 19

**Skup u sjećanje na osmu godišnjicu smrti Branka
Horvata str. 19**

ISSN 1847-9421

Izlazi jednom mjesečno,
dijeli se besplatno.
Financira se dobrovoljnim
priložima čitatelja.

Izdavač:

Socijalistička radnička partija
Hrvatske,
Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb

E-mail: srp@srp.hr
tel./fax: +385 (0)1 48 35 340
www.srp.hr

Glavni i odgovorni urednik:
Božidar Dugonjić

Redakcija:

Ranko Adorić, Aleksandar Hrastović,
Svetozar Livada, Luka Savić, Ivan
Tićak, Dalibor Vidović

Žiro račun broj:

2360000-1101539336

“**Socijalizam danas**“ je glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske osnovane 25. listopada 1997. u Zagrebu. SRP okuplja ljude koji se u Hrvatskoj zalažu za demokratski socijalizam, kakav će se u 21. stoljeću neminovno rađati iz svjetskih i evropskih društvenih kretanja i promjena, pa utoliko neće zaobići ni Hrvatsku. Svoja programska opredjeljenja i praktičnu politiku SRP zasniva na pozitivnim dostignućima i iskustvima socijaldemokratskih, socijalističkih i komunističkih partija i pokreta u svijetu, a posebno na pozitivnim dostignućima radničkog, socijaldemokratskog i komunističkog pokreta u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji, te na težnjama i rezultatima u borbi za radničko i društveno samoupravljanje. SRP zastupa interese većine stanovništva koje sredstva za život stiče svojim fizičkim i umnim radom u poljoprivredi, industriji, školstvu, zdravstvu, znanosti, kulturi, upravi i drugim djelatnostima. SRP ima svoje mjesne, općinske, gradske i regionalne organizacije širom Hrvatske, a one djeluju putem svojih klubova i foruma. Omladinski dio SRP-a ima svoje posebno ime: Mladi socijalisti i uživa ve-liku autonomiju u stranci.

Uvodnik

Davor Rakić, Predsjednik Mladih
socijalista SRP-a

Bez mandata, ali i bez iluzija

Za nama su parlamentarni izbori na kojima je SRP sudjelovao po četvrti put od svog osnivanja (tri puta samostalno i jednom u koaliciji), i opet je zadobio povjerenje malog broja glasača, daleko ispod izbornog praga. Ti rezultati nisu, naravno, ostvarili naša očekivanja, ali nas nisu ni šokirala, a još manje su nas obeshrabrila i pokolebala da nastavimo razvijati procese političkog sazrijevanja klasno profiliranih snaga u hrvatskom društvu. Ipak, valja razumjeti razloge za posrtanja na tom putu. Mnogi su problemi razlog tome: interne slabosti (materijalni, kadrovski, tehnički i drugi), te političke okolnosti (od kontrarevolucionarne svijesti do političke polarizacije). Uz ta ograničenja naša partija nije uspjela radničkoj populaciji i širim narodnim masama objasniti nove klasne odnose, upoznati ih sa svojim programom i uvjeriti ih njegovu opravdanost, potrebu i potencijal, odnosno objasniti povezanost naših ciljeva i interesa radnih slojeva u sadašnjem historijskom kontekstu.

Međutim, i mnoge je naše članove taj rezultat razočarao, te natjerao da propitkujemo strategiju djelovanja i iznova ocjenjujemo politički trenutak i samu ulogu SRP-a. Revolucionarni radnički pokret je u mnogim mjestima i u različitim vremenskim trenucima doživljavao i preživljavao teške pa i uništavajuće udarce reakcionarnih i kontrarevolucionarnih sila. Pa i naša vlastita povijest nam daje takve primjere, a iz njih, kao i iz današnjih previranja, možemo i trebamo naučiti važne lekcije, te se osoviti ponovo na svoje noge i hrabro, uporno koračati naprijed. U pravom smjeru, važnije od toga kojom brzinom! I svatko od nas morat će ubuduće preispitati svoj rad, posebno partijske funkcije u svojoj lokalnoj sredini i predlagati rješenja za probleme koje nas već duže vrijeme sputavaju.

Trijumf kapitalističkih stranaka takozvane socijaldemokratske i slične orijentacije neće dugo trajati. Već se vide u našoj zemlji naznake ekonomskog kolapsa (koji se već dogodio u nekim drugim zemljama). Dakle, klasna borba neće prestati, nego će se još više zaoštriti i dati nam ponovo šansu da se u njoj istaknemo. Pobjeda u toj borbi neće doći brzo, neće biti niti jednostavna niti laka, ali za nas nema alternative, osim hvatanja u klinč sa monstrumom kapitalodnosa. Pritom, u ovome kontekstu smatram prikladnim citirati velikog Lenjina: „Komunisti koji nemaju iluzija, koji se ne prepuštaju malodušnosti, i koji očuvaju svoju snagu i prilagodljivost da "započnu ispočetka", ponovo i ponovo u približavanju iznimno teškom zadatku, nisu osuđeni na propast (i po svemu sudeći neće propasti).“

Pogledi s ljevice

Oliviero Diliberot, Vladimiro Giacché i Fausto Sorini: Rekonstruirati komunističku partiju

Prijevodi odabranih odlomaka (II. dio)

Pripremila: Jasna Tkalec

...

188. Izborna taktika

...

Historija komunizma dvadesetog stoljeća govori nam, uostalom, o savezima sklopljenim – u određenoj konkretnoj historijskoj situaciji – sa liberalno-buržoaskim partijama, ako ne i sa reakcionarnim. Radi se o taktičkom savezu u danj historijsko-političkoj fazi, koja je dozvoljavala jačanje i napredovanje komunističkih snaga (ponekad čak i njihovu prisutnost u parlamentu), jer bi u protivnom dolazilo do njihovog slabljenja i nazadovanja. Sve je u tome u kakvom je položaju partija u takvom savezu, kako ona vodi svoju političku akciju, kako poduzima političku inicijativu, kakav odnos ima prema vlastitoj „bazi“, odnosno „klasi“ kojoj se obraća. Da li postoji efikasno partijsko rukovodstvo koje je umije obraniti i razviti komunističku autonomiju i da li se situacije afontiraju snažnim oružjem materijalističke dijalektike ili naizgled one „radikalne“, koja je u stvarnosti stalno u podložnom odnosu, jer je apstraktno maksimalistička.

189. Jedinstvo svih snaga ljevice ljevijih od PD (Demokratske partije)

Dakle što činiti tu i sada? Postoje bar dva nivoa tog pitanja.

Prvi nivo se sastoji u tome, kako je već rečeno, da se stvori zajednička akcija na ljevici, projektirana prema izborima, svih političkih snaga ljevijih od PD-a. Radi se o stvaranju mjesta, koje neće samo površno postojati, već će biti korisno koliko i vjerodostojno u očima nekoliko miliona osoba. Korisno, jer se oko minimalnog programa okupljaju sve te snage i one zajednički mogu voditi vlastitu revolucionarnu bitku, ne u smislu obaranja sistema, već onu koja odgovara zahtjevima onih društvenih slojeva, koji su najteže pogođeni krizom i za koje Demokratska partija ne uspijeva naći prihvatljive odgovore zbog društvene i političke umjerenosti, kojom je ta partija prožeta, a njena je umjerenost sukladna s fundamentalnim interesima vladajućih grupacija i sa sadašnjom atlanskom i podređenom pozicijom Evropske

Unije i Italije u međunarodnom scenariju.

To jedinstvo ljevice ostaje otvoreno zajedničkim akcijama, u pojedinim programskim točkama, kad se radi o gorućim demokratskim i socijalnim pitanjima i za ostale demokratske snage. Jedinstvo ljevice, koje bi bilo u stanju, ukoliko je dozvoljen izraz, dovesti konačno do percepcije *korisnog* glasa, korisnog naime za ulogu koje snage ljevice moraju značiti za nimalo marginalne sektore masa.

Ja o nama ako ne budemo znali slušati i dati adekvatne odgovore na opće zajedničke osjećaje i mišljenja u masama, koja postoje i u komunističkom „narodu“ i na samoj ljevici. Opće mišljenje, koje se osjeća i kod naših ljudi, formulira se ovako: da, vi govorite ispravne stvari, vi govorite istinite činjenice, ali gotovo ništa ne značite, stalno ste sve više i više podijeljeni i marginalizirani, čemu služi glasati za vas? Koju snagu imate da predstavite neophodne i hitne odgovore za onaj dio društva, koji je najeksploatiraniji, a ujedno najteže pogođen krizom i koji je nje u najvećoj mjeri svjestan?

Ukoliko ne shvatimo taj opći osjećaj kod naših ljudi, nemamo smisla za politiku. Ključno je pitanje biti svjestan svega toga, a ipak uspjeti sačuvati u općoj slici najvažnije strateške i ideološke elemente komunističke i revolucionarne perspektive, protivne uskogrudnoj logici pukog adaptiranja na postojeću situaciju i na osjećaje i mišljenja, koja ona za sobom povlače.

Zašto komunistička partija, a ne općenita formacija antikapitalističke ljevice?

190. Komunistička autonomija okrenuta prema rekonstrukciji partije

Ako je u Italiji proces rekonstrukcije jedinstvene partije koja odgovara ljevici hitan i nezaobilazan proces postoji i druga razina – a ona sigurno nije druga po važnosti – uloge komunista u procesu rekonstrukcije jedne i jedinstvene partije u našoj zemlji. Odnosno prije svega reko-

nstrukcija, unutar jedinstvenog procesa na ljevici, strateške jezgre čiji je projekt rekonstrukcija partije. Ali kako ova tvrdnja ne bi izgledala prizivanje upljensivih i bajatih oblika prošlosti, potrebno je stvar pomno analizirati.

191. Pozivanje na lenjinizam

Na ovo se čuju primjedbe sa više strana – čak od drugova i drugarica, koji zaslužuju punu pažnju i koji imaju potpuno pravo da se smatraju „komunistima“ - da bi konstrukcija jedne lijeve snage koja bi bila dosljedno antikapitalistička, a koju sačinjavaju dobrim dijelom i različiti smjerovi komunista, koji u zemlji postoje, riješila u suštini – i to smjesta i na način koji je suvremeniji – komunističko pitanje. Tim više – kažu, citirajući malo nasilno i instrumentalizirajući Marxa – što je i za Marxa suštinski to bio „stvaran pokret koji dokida postojeće stanje“, a ne neka posebna partija.

Tu primjedbu treba poreći, jer je jasno da ona reducira pojam *komunist* i pojam komunističke partije na općenitu perspektivu kritike kapitalizma i na zahtjev njegovog prevazilaženja. Ona osim što promašuje misao Marxa, potezom pera likvidira cijelog Lenjina, Gramscija i Togliattija kao i cijelu komunističku tradiciju Italije i na taj način pojam komunist biva reduciran na nešto općenito i neodređeno (vrsta *mraka u kojem su sve mačke sive*), koja bi u prvom redu zgrozila samog Marxa, koji je cijeli život posvetio naporu da dovede „socijalizam od utopije do nauke“, i naučnoj postavci teorije pripisao prvorazredni značaj.

Evidentno je da se primjenjuju različite kategorije i hijerarhijski pojmovi kad se komunizam identificira kao neodređeni antikapitalizam. U tom slučaju postaju „komunisti“ svi sljedbenici teorije oslobođenja (neki kažu i sam Isus Krist...) i zeleni kritičari odnosa kapitalizma i okoline, i socijaldemokrati i lijevi socijalisti, koji još nisu u potpunosti stavili Marxa na tavan, i najradikalniji antiglobalistički pokreti, anarhisti i svi koje znamo, od ovamo i od onamo. Iz toga bi ispala vrsta eklektičkog spajanja prilično zbrda zdola, da bi joj mogao pozavidjeti i gramscijanski „Cirkus Barnum“

U stvari za radnički pokret koji se formirao i razvio tokom dvadesetog stoljeća, nakon krize II. Internacionalne i nakon Oktobarske revolucije te nakon formiranja komunističkih partija po cijelom svijetu, pojam komunist odnosi se na preciznu lenjinističku razradu (počevši od *Što da se radi?*), a za talijanske komuniste i na Gramscijevu elaboraciju o posebnosti revolucije u najrazvijenijim kapitalističkim zemljama, koja je integrirala i elaborirala Lenjinovu misao, ali je nije uopće pomakla s njenog fundamenta.

Poslije Lenjina i poslije Gramscija pojam komunističke partije odnosi se na neke bazične reference, i nimalo nije slučajno da je socijaldemokratsku razradu, koja je uslijedila, uvijek karakteriziralo – u njenoj inicijalnoj fazi, koja je bila najdostojnija, i koja nije odbacivala socijalizam ni kao riječ ni kao perspektivu – ideološko nastojanje da „spasi Marxa“ ili bar dio Marxa, suprotstavljajući ga Lenjinu i lenjinizmu pa i samom Gramsciju.

Ili pak nastojeći da izvitoperi Gramscijevo mišljenje, uzimajući od njega samo njegovu „kulturnu“ elaboraciju, a učinivši sterilnom ili uklanjajući njegovu revolucionarnu inspiraciju.

192. Četiri fundamentalne karakteristike

Smatramo da postoje po tom pitanju *četiri fundamentalne karakteristike* koje danas razlikuju i moraju razlikovati revolucionarnu komunističku partiju od generične formacije antikapitalističke ljevice. Ovdje ćemo ih samo shematski pokazati, svjesni da to zahtijeva (i zahtijevat će) posebno elaboriranje.

193. Spontanost i svijest

Prvi od ovih termina odnosi se na spontanost društvenih pokreta, koji se bore protiv kapitalizma i na proces formiranja opće i potpune revolucionarne svijesti. Odnosno na potrebu revolucionarne teorije, konstruiranu što je više moguće na znanstveni način (i kao takvu nikad dogmatičnu, već uvijek u dijalektičkom razvitku), koja zahtijeva organizaciju i partiju, koja bi bila nosilac te teorije i ujedno njen edukator: jer se teorija ne formira spontano u pokretima društvene borbe, pa ni u onim pokretima koji se bore na klasnoj osnovi. Da kažemo Lenjinovim riječima: nema revolucionarnog pokreta bez revolucionarne teorije.

194. Partija, njeni ciljevi, historijska i međunarodna dimenzija borbe za socijalizam i komunizam

Drugi od termina odnosno fundamentalnih razlika mora biti jasnoća ciljeva, koji moraju biti različiti od klasičnog socijaldemokratskog pristupa, za koji je pokret sve, a cilj ništa.

Partija nije sama sebi svrha, već sredstvo da se postigne određeni cilj. Govoriti o socijalizmu ili o komunizmu znači evocirati model alternativan kapitalizma u perspektivi, i to evociranje mora biti živo svakoga dana, mora predstavljati politiku i ideal partije, u intelektualnoj i kolektivnoj funkciji, počevši od kulturne i teoretske formacije partijskih kadrova.

Ta perspektiva može živjeti u današnjoj Italiji i Evropi (koja podnosi dominaciju desnice i u kojoj komunističke i revolucionarne snage žive u defanzivnoj fazi) ukoliko budemo svjesni svjetske slike u kojoj socijalizam našeg vremena znači svakim danom sve više. Što ne znači još svesti partiju na agitatore buduće sreće (treba izbjegavati karikaturu), već od nje treba napraviti organizaciju koja predlaže ciljeve borbe sada i odmah, koji su realno dostižni i koji aludiraju, makar i u svojoj parcijalnosti, u perspektivi, na jedno alternativno društvo.

195. Teškoća da se definiramo kao komunisti, danas, u ovom dijelu svijeta

Znamo da je danas na Zapadu definirati društvo alternativno kapitalizmu sve prije nego lako.

Naročito nakon pada SSSR i poraza socijalizma u Evropi (temi o kojoj „Rifondazione“ nije napravila ni jedno istraživanje ili rigoroznu elaboraciju, koja ne bi imala propagandni karakter).

Znamo da taj element perspektive, temeljan za komunistički identitet, danas ne postoji kao sigurnost: nalazimo se u prelaznoj fazi u kojoj nesigurnosti određuju politički i

idejni horizont velikih masa.

Ekonomska i financijska kriza koja se ovih godina pojavila na svjetskoj skali determinira fazu krize hegemonije kapitalističkih zemalja na vrlo kompleksan način. Ali ta se kriza ne ispoljava svuda jednako i svi je ne doživljavaju jednako. Neadekvatnost kapitalizma i imperijalističkog sistema pokazala se u brutalnom svjetlu na proizvodnim periferijama, gdje je izazvala političke pokrete, društvena kretanja i čak promjene vlade, a sve je to refleks spomenute dinamike, koja se u mnogo slučajeva poziva na preobražaje socijalističkog tipa (u Latinskoj Americi, u Aziji i u Africi) i to prvi put nakon strmoglavljivanja u provaliju devedesetih godina. U tom kontekstu organska povezanost između političke organizacije i ciljeva sasvim je jasna, a u masama postaje očito da postojeći društveni model nanosi teške štete velikoj većini stanovništva, koje se organizira u cilju drugačije perspektive.

Na zapadu je stvar mnogo složenija, jer postoji niz elemenata koji doprinose zasjenjivanju mogućnosti drugaćijeg društva.

Historijski poraz sovjetskog socijalizma, još nedovršena svijest o značenju kineskog eksperimenta, koji još uvijek traje (a ta je svijest daleko raširenija u zemljama u razvoju nego na Zapadu), modifikacije koje su nastale u društvenim klasama, različiti nivoi u prihodima, raširena percepcija i u širokim slojevima naroda da žive u privilegiranom svijetu, kojeg treba „braniti“ (element od kojeg Lega Nord – Sjeverni savez – stvara masovnu reakcionarnu organizaciju protiv imigranata, koje se doživljava kao prijetnja), sve su to elementi koji čine teškim ponovo rekonstruirati političku vjerodostojnost komunistima.

Postoji problem svijesti, koji je i kulturni problem, a on nadilazi čak i neposredne i specifične klasne interese i koji bi trebao nositi politički i teoretski prtljag političke snage, koja samu sebe definira kao antikapitalističku u Italiji i u Evropi. Zato se treba vratiti na «ciljeve» i na mogućnost hegemonije u značajnim sektorima društva, iako taj dio ne može biti kvantitativno određen u novoj fazi.

196. Međunarodni kontekst kreće se prema velikim potresima

Čvor je u znanju vršenja vlastite funkcije, što je uvijek razlikovalo komuniste od socijaldemokrata, i održati živom perspektivu transformacije društva, povezanu sa međunarodnim kontekstom, što je jedino čvrsto uporište za svaku prijelomnu točku: zbog toga je i u dvadesetom stoljeću došlo do revolucionarnih obrta. Zato moramo biti svjesni da su predvidivi, iz navedenih razloga, potresi postojećih ravnoteža sistema u razdoblju ne daljem od koje decenije i da će ti potresi imati neizbježne i duboke posljedice na relativnu unutarnju stabilnost najrazvijenijih kapitalističkih zemalja.

197. Nije to gala večera

Treća važna stvar koja je uvijek razlikovala komuniste od socijaldemokrata jest borba za nadilaženje kapitalizma, borba protiv imperijalizma i za stvaranje alternativnog društva – koja može imati vrlo različite oblike od zemlje

do zemlje – ali ona nikad nije bezbolan proces, već označen žestinom i traumatskim prijelazima. Njih uzrokuju divljački otpori u kojima ne nedostaje nasilje, koje dominantne grupe ispoljavaju u svim slučajevima u kojima osjete da je ugrožena njihova vlast (dva primjera za sve, iskustvo u Čileu s Allendeom i ono u Venezueli s Hugom Chavezom, gdje se komunisti i ljevica nije postavila kao ustanička snaga u odnosu na osvajanje političke vlasti, već su pobijedili demokratski, na izborima). Svijest o tome zahtijeva stvaranje komunističkih partija i na Zapadu, koje će znati djelovati u društvenim i političkom sukobu na polju masovne mobilizacije za odlučnu i organiziranu borbu; ne samo na važnom polju izborne borbe i prisutnosti u institucijama.

Tu je stvar sasvim jasno kazao Gramsci, jer se kod njega kombiniraju pozicioni rat i pokretni rat, dok jedan ne isključuje drugi; i kod Togliattija postoji ideja progresivne demokracije, „strukturnih reformi“ u napredovanju ka socijalizmu na terenu Konstitucije (Ustava), gdje borba za socijalizam ne znači uopće neko naivno i postepešno viđenje.

198. Kad se kaže “demokratski centralizam”

Četvrti problem javlja se kad se aludira na problem demokratskog režima unutar same komunističke i revolucionarne partije i svakako je jedan od najkontroverznijih.

Nije, kad je o tome riječ, dovoljno kritizirati stari autoritarni birokratski centralizam: praksu koja je nastala na osnovama izuzetne historijske situacije u SSSR-u tridesetih godina, a zatim se raširila i kristalizirala u komunističkom pokretu u sasvim drugim modalitetima od onih što je izvorno bila lenjinistička i gramšijanska koncepcija odnosa unutarnje demokracije i jedinstva u partiji.

Stvarno nadilaženje, ne samo na riječima, birokratskog centralizma mora značiti stvaranje još demokratskije i još participativnije partijske strukture, u kojoj je potpuna sloboda diskusije unutar partije popraćena zabranom i izričitim suprotstavljanjem bilo kakvim frakcijama unutar same partije, uz jak osjećaj za disciplinu i za samodisciplinu. Cilj je stvaranje unutarnje demokracije, koja isključuje bilo većinske mehanizme (koji kasnije postaju većinskim frakcionaštvom), bilo štetnu kristalizaciju pojedinih struja unutar partije, kako bi se ponovo stvorila autentična sinteza centralizma i demokracije.

Rukovodeće grupe imaju zadatak da izrade sintezu, koncipirajući partiju kao jedinstvenu i organsku strukturu, a ne kao neki veliki lonac u kojem se nalaze grupe i frakcije u međusobnoj borbi. U protivnom se dogodi da probuđeni birokratski centralizam vladajuće struje osiromašuje svaku slobodnu u nutrašnju dijalektiku bilo kružnu ili transverzalnu; umjesto discipline partije nameće se štetna disciplina struje i dolazi do jedne vrste parlamentarizacije unutrašnje partijske debate.

Zbog toga unutarnju diskusiju, svjesnu disciplinu i konstruiranje unutarnje dijalektike u smjeru sve većeg političkog i idejnog jedinstva partije treba smatrati sveukupno pozitivnim vrijednostima, kojima treba težiti (a ne negativnostima, kojih se treba čim prije riješiti).

Kakvu komunističku partiju u Italiji danas?**199. Tri hipoteze koje su se javile u diskusiji**

Kakav projekt rekonstrukcije komunističke partije u Italiji nastavljamo danas na diskusiju? Radi se – a to kaže-mo bez ikakvog ublažavanja – o vrlo teškom i zamršenom procesu, srednje dugog perioda, čije faze i međuetape moramo znati prepoznati.

Javljaju se tri hipoteze koje je vrijedno spomenuti među komunistima u Italiji (smjesta smo isključili hipotezu sitnih grupica, ultraminornih i koje ne djeluju, već samo postoje).

200. Rifondacija rifondacije

Prva bi se hipoteza mogla nazvati *refondacijom refondacije*, odnosno počinje se ponovo ispočetka, a da se nismo okoristili dragocjenim iskustvom KPI i dvadesetogodišnjim postojanjem Rifondazione comunista i PDCI (Demokratske partije talijanskih komunista): ponovo se napravi Rifondazione, ništa manje eklektična od one kakva je bila u prošlosti, jedno sastavljanje dijelova, bez distinkcije ideoloških i političkih struja.

To je mišljenje ponešto prisutno kod onih koji miješaju jedinstvo na ljevici i Federaciju ljevice s procesom rekonstrukcije komunističke partije, a to su oni koji su danas više manje izrazito za raspuštanje, razvodnjavanje i uljevanje PRC-a i PDCI u Federaciju Ljevice. Ta teza otprilike kaže: „rastopimo sve u Federaciji, a zatim ćemo odlučiti po kriteriju: jedna glava jedan glas“. To bi značilo, svjesno ili ne, pokrenuti proces koji bi na kraju krajeva rezultirao onim što je Linke, Partija Ljevice, a ne bi uopće bio rekonstrukcija jedne nove komunističke snage.

201. Rekonstruirari KPI?

Druga hipoteza je ona koja smatra, iluzorno, da je moguće, u ovom političkom vremenu, rekonstruirati neku vrstu KPI, nešto manju od nje, ali sposobnu da unutar vlastitih struktura organizira velike mase, sposobnu da dobije milijune glasova na partijskoj listi, kao da je pozivanje na komunistički identitet i na njegove simbole dovoljno, u današnjoj Italiji, da postigne veliki konsenzus građana.

Toj hipotezi nedostaje svijest da je u današnjem historijskom trenutku u Italiji (i ne samo u Italiji) taj scenarij sasvim nemoguć i to za dugi period, jer je kriza, koja nas je pogodila otišla veoma duboko te da je potpuno izmijenjen društveno-politički kontekst tako da je danas misliti da je u Italiji moguće rekonstruirati „masovnu“ komunističku partiju izvan svake realnosti.

Ne radi se samo o tome da se ima na umu činjenica postojeće stvarnosti političke krize i krize konsenzusa; treba znati da je razvoj kapitalizma u najnaprednijim kapitalističkim zemljama, u svojoj početnoj fazi i sve do unazad nekoliko decenija držao zajedno dva elementa: prvi je bio da od fabrike napravi najistaknutiju točku proizvodnje i tehnološkog i znanstvenog razvoja, a drugi da učini da zajedno s fabricom raste radnička klasa u klasičnom smislu, koja je sama sebe shvaćala kao relativno kompaktno i homogeno tijelo po svojim političkim i idejnim stremljenjima.

(nastavak u idućem broju)

Sjećanje na Korčulansku školu i na časopis Praxis

Piše: Klara Plemen

Časopis je izlazio od 1964. do 1975. jer se pojavljivao nakon diskusija i rada ljetne škole, a sama škola trajala je od 1963. do 1974. Korčulanska ljetna škola je u razvitku znanstvene misli proizišla iz procesa destalinizacije jugoslavenskog društva i iz potrage za novim identitetom, koji je izradio praxistički krug, zadavši sebi ambiciozan zadatak: nastojati razvijati marksističku misao u suočavanju s novim problematikama, koje su se javljale u društvenom razvoju. Ovaj pristup dozvolio je filozofima praxisovcima da s više kritičnosti pristupe klasicima marksizma i da to učine na sasvim drugačiji način no što je to bilo uobičajeno u drugim zemljama istočnog bloka. **Gajo Petrović, Rudi Supek, Milan Kangrga, Danko Grlić, Branko Bošnjak, Predrag Vranicki** i još cijela plejada zagrebačkih i beogradskih te sarajevskih mislilaca kao **Zagorka Golubović, Mihajlo Marković, Ljubomir Tadić, Milan Životić** bili su nosioci ovog filozofskog poduhvata, koji je urodio na ovim prostorima preobrazbom dogmatskog u kreativni marksizam.

Ernest Mendel napisao je da su praxisovci „*koji otvaraju probleme preživljavanja i reprodukcije fenomena otuđenja i vlastitoj zemlji veći marksisti od službenih teoretičara*“. Na tom putu sagledavanja jugoslavenske stvarnosti onog vremena praxisovci su prvi uočili kako domete, tako i Scile i Haridbe kroz koje je to društvo moralo proći i profetski ukazali na opasnosti, koje mu prijete.

Model na koji su se pozivali i ideolozi Saveza komunista i praxisovci bio je model proizašao iz Pariške komune, model „ekonomske emancipacije rada“, koji je, po **Marxu**, moguće ostvariti samo kao vlast radničke klase. Za praxisovce je porast nacionalizma (kako je to lucidno izanalizirao Milan Kangrga) bio posljedica uspona srednje klase, jer je u vlastitom konstituiranju srednja (buržoaska) klasa nužno nacionalistička i nameće se parolama o obrani nacije i nacionalnih interesa i na taj način želi povući za sobom i radničku klasu u proces zauzimanja vlasti - za sebe. Odnosno nacionalno joj služi da pokaže kako postoje zajednički interesi radničke i srednje klase, a njih nalazi prije svega u izmišljenoj prošlosti. Obzirom da je interes srednje klase uvijek direktno materijalno konkretan i dnevni, ona je nužno okrenuta prema prošlosti, a logična posljedica toga je da ona vidi i poima sve iz uskogrudnosti i kratkovidnosti nacionalnog horizonta, prikrivajući i negirajući klasnu borbu te odvrćući radničku klasu od nje. Tadašnja srednja klasa je izrasla iz kontradikcija „socijalnog razvoja“, koji je u sebi sadržavao tržišne elemente ekonomije te kako bi i dalje rasla i razvijala se, ona je kontinuirano implementirala nove elemente kapitalizma u jugoslavensko društvo. Po **Kangrgi** istinski uspon srednje klase započinje tek nakon II. svjetskog rata. Radi se o paradoksu, jer ona nastaje u historijski antiburžoaskom kontekstu, odnosno unutar marksističkog društvenog okvira, ali i u tom neprijateljskom

kontekstu ona se ipak neumorno trudila odigrati vlastitu historijsku zadaću. Osvojiti vlast. Poetska parafraza tog njenog historijskog uspona je rečenica **Robespiera** iz **Büchnerovog** komada „*Dantonova smrt*“. „*Odmah ćete razumjeti moje riječi – kaže Robespierre, ako pomislite na ljude koji su prije živjeli u potkrovljima, a danas bludniče s markizama*“. Na upravo postavljeno pitanje, da li je moguće nazvati kontrarevolucijom ostvarenje buržoaske revolucije Kangrga odgovara da, ali samo ako (buržoaska revolucija) zahvati sve značajke socijalističke revolucije izobličujući i preokrećući ih. Supek pak koristi Marxovu kritiku **Proudhona** kako bi ukazao na proturječnosti razvoja jugoslavenskog društva. On smatra da politika decentralizacije nije sama po sebi dovoljna da se ostane dosljedan jugoslavenskom konceptu odumiranja države. Pitanje je što i kako decentralizirati. Zaboravlja se naći zajednički jezik u jednoj višenacionalnoj zajednici u odnosu na procese razvoja, dok postoji opasnost da novostvoreni centri financijske moći mogu da naruše ravnotežu odnosa među nacijama. Ideja decentralizacije u kontekstu u kojem ponovo dominiraju tržišni odnosi ponovo otvara „nacionalno pitanje“ i prikriva isti-nski problem tj. **klasno pitanje**. O redoslijedu posta-vljanja tih pitanja ovisit će međunacionalni odnosi u Jugoslaviji.

Supek je jasno upozoravao na moguću put društva, koji vodi u nacionalizam. „**A nacionalizam i šovinizam**“ kako je proročanski pisao „**u razvijenim društvima nose uvijek crte kolektivne neuroze i nipošto nije slučaj da okupljaju veliki broj psiholabilnih i nezrelih osoba, tako da se često događa neočekivano sjedinjenje „primitivnog mentaliteta“ ili „primitivaca“ s tribalnim sklonostima i intelektualaca frustriranih u vlastitim ambicijama, razdrtih vlastitim konfliktima, koji idu posrćući prema vlastitim ciljevima, koji priželjkuju jak društveni autoritet i čvrst društveni sistem.**“ Bolji opis doživljenog devedesetih godina teško je naći...

U uvodniku Praxisa iz 1971. stoji: „Nije slučajno što su se pojedini osobito tvrdokorni predstavnici jučerašnjeg dogmatsko-staljinističkog koncepta danas našli kao prista-lice nacionalističkih koncepcija. Nacionalizam je samo drugo lice birokratsko-autoritarnе prakse, koja naglašava odnose državnog aparata i društvene moći, hijerarhijske odnose, anonimnost pojedinca „unutar klase i unutar na-cije“, jer negira onaj slobodni revolucionarni angažman ljudske ličnosti, koji u sebi sadrži kreativni marksizam.“

Stremeći za tim „slobodnim revolucionarnim angažmanom“ praxisovci su kroz „bespštentu kritiku svega postojećeg“ razvijajući je prema načinu mišljenja naučenom od Marxa, nastojali naznačiti i istaći crte „kreativnog marksizma“ u jugoslavenskom društvu, „iznaći njegov put“, kao i ukazati na sve ono što ga izobličava i unakažava, što dovodi razvoj društva na stranputicu, a sam socijalizam u opasnost.

Postupajući takvo neminovno su imali ulogu cvrčka koji govori neugodne istine iz poznate **Collodijeve** knjige o **Pinocchiu**, na kojeg se ovaj, jer ne želi da ih čuje, nabacuje čekićem. Tako će i 1974. i Korčulanska škola i časopis Praxis i mnogi okupljeni u tom krugu mislilaca naći na udaru partijskog čekića. Časopis je prestao s izla-

ženjem, a kreativni promišljivači marksizma i daljeg i uspravnijeg razvoja Marxovih ideja u jugoslavenskom društvu ostali su „odreznih jezika“, iako su uživali međunarodni ugled i postali slavno okupljalište najistaknutijih imena svjetske filozofije kao i socijalnih znanosti, poput **Marcusea**, **Adorna** i drugih. U trenutku kad je njihova kritika najtočnije pogađala najkritičnija mjesta i najkontroverznije probleme daljeg razvoja jugoslavenskog društva, birokratski aparat države s kojim je partija odnosno Savez komunista bio srašten, nužno se osjetio pogođenim, jer je ogledalo praxisovaca pokazivalo onu sliku, koju nitko od njih nije željelo vidjeti. Tako je glas kreativnog marksizma zamukao, a država i društvo će kroz deceniju i pol doživjeti survavanje u nacionalizam, šovinizam, bratoubilački rat i definitivni nestanak i slom. Tako je izgorjela jugoslavenska Troja, a kritički glas filozofa praxisovaca ostao tragični glas istine. Bilo je to opominjuće upozorenje poput onog Laokonovog, da ne vjeruju grčkom daru – Trojanskom konju – koje Trojanci opijeni zabludom, nisu htjeli ni poslušati ni čuti. Uslijedila je neizbježna propast.

Praxisovce kao marksističke heretike prestali su slušati, štoviše pobrinuli su se da se njihov glas više ne čuje... Ono što je tada praxisovce suprotstavljalo Savezu komunista bila je „bespoštedna kritika svega postojećeg“, neprestano upozoravanje na lošu primjenu socijalističkih principa i ukazivanje da postoji duboki raskorak između teorije i prakse.

Zahtjev za drugačijom praksom sadrži u sebi zahtjev za drugačijom teorijom, odnosno za dosljedno promišljanje u duhu Marxove misli. Bio je to zahtjev za primjenjivanje teorije koja neće biti inficirana kontradikcijama malograđanske ideologije. Za praxisovce „kritika svega postojećeg“ postala je nužna metoda i oni su prvi dali odgovore **kako i zašto je nastao nacionalizam u Jugoslaviji i kuda on vodi na Balkanu**.

S druge strane rukovodioci su preferirali „bježati“ od kritike i zatvarati oči pred kontradikcijama. Cijenu te gluhoće i šutnje platio je narod. Praxisovcima kao Don Qujotima svoga vremena ostaje gorka moralna pobjeda te potvrda da su djelovali na tragu **Gramscijeve** upozorenja da „...Nastanak radničke države ... nije čudotvorni čin. I ona je nešto što nastaje. Treba dati veću moć proleterima unutar tvornica... i treba postići da ljudi koji se u njima nalaze budu komunisti svjesni svoje revolucionarne misije. U protivnom neće sva uvjerenja radnih masa **uspjeti spriječiti da se revolucija ne završi mizernim stvaranjem Parlamenta prevaranata.**“

Ukoliko su jugoslavenski narodi doživjeli slom socijalističke ideje i uspostave parlamenta prevaranata kao i potiskivanje, represiju i poraz marksističke misli na ovim prostorima to još nije slom i kraj marksističkog promišljaja svijeta u praxističkom duhu niti znači definitivnu predaju.

Marksizam u svijetu nije još slomljen, nije slomljen ni na ovim prostorima. U promijenjenim uvjetima ideje i metode praxisovaca žive, a žive i njihovi duhovni sinovi, nasljednici njihove misli, bespoštedni kritičari svega postojećeg i pregaoci na putovima oslobađanja ljudske ličnosti u permanentnom traganju za slobodom ljudskog društva i čovjeka kao pojedinca. U današnjim složenim

uvjetima zrelog i senilnog kapitalizma i tržišnog jedoumlja nije to nipošto lakše ni bezopasnije no šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća. O tome je svjedočio živom i zanimljivom diskusijom raznorodan po dobi i interesima skup intelektualnih pregalaca i stvaralaca okupljenih na Korčuli oktobra prošle godine. Neki za historijom kaskaju, a neki je proriču. Prošlogodišnji skup u Korčuli, kao i oni nekadašnji skupovi Korčulanske ljetne škole i njegovi učesnici, obdareni su riječkim svojstvom vidovitosti koja proizlazi iz preciznosti marksističke analize stanja. I kad kontrarevolucija pobjeđuje, revolucija se ipak nastavlja, po onoj čuvenoj Galilejevoj: „Eppur si muove!“.

Razmišljanja o parlamentarnim izborima

Piše: Azur Sejdić

Foto: www.dalmacijanews.com

Sa stanovišta SRP-a, izbori 2011. godine se mogu okarakterizirati fijaskom. SRP je ostvario najgori rezultat u svojoj ne baš kratkoj povijesti učešća na državnim i lokalnim izborima. Svakako da se treba provesti analiza gubitka tisuća glasova s prethodnih izbora, premda ni oni sami po sebi nisu bili dovoljni za dovođenje SRP-a u Sabor, no pravo pitanje je svršishodnost dosadašnjeg SRP-ovog pristupa svojoj misiji, te odnosa prema izborima. Jer SRP nije uspio privući nove simpatizere i glasače usprkos dosad najvećim uložnim naporima u predizbornoj promidžbi. SRP se, baš kao i ostale stranke, zadržao na olimpijskim visinama, čekajući da radništvo i seljaštvo prepozna i bezuvjetno prihvati i podrži njegov program. Uspjesi se ne postižu povremenim kampanjama, već neprekidnim radom s ljudima kojima je socijalistička ideja jedini izlaz iz stanja u kojem se nalaze.

Sama predizborna kampanja je bila manje bučna i agresivna od prijašnjih. Možda joj je najznačajnija karakteristika samozatajnost Crkve, no taj je problem toliko kompleksan da bi zahtijevao posebnu obradu. Stranačko sučeljavanje na državnoj televiziji je imalo sve odlike dobro izrežiranog reality showa, gdje je nastupalo mnoštvo stranaka i neovisnih listi, nerijetko predstavljenih

vrlo živopisnim ličnostima. Voditelji su si odnekud uzeli pravo da nastupaju u svojstvu strogih, no pravednih učitelja u razredu prepunom nestašne djece. U mnoštvu predstavljenih stranaka jedino je SRP jasno, nedvosmisleno i dosljedno zastupao socijalističku ideju, pa je njegov poraz tim više znakovit i bremenit u smislu budućnosti hrvatskog društva. Imanentni antikomunizam hrvatske političke elite u cijelosti, a posebice njenog desničarskog dijela, je, između ostalog, kumovao SRP-ovom debaklu, jer su isti u vrijeme ponovnog postavljanja pitanja reindustrializacije, rada i radnika lansirali dvije radničko-populističke opcije. Lumpenproleterske Hrvatske laburiste i Neovisnu listu don **Ivana Grubišića**. Oni su apsorbirali veliki dio nezadovoljnog radništva i građanstva, postajući time njegovim legitimnim, no, zahvaljujući izbornim rezultatima, ultimativno neučinkovitim zastupnikom u Saboru. Oni su i dalje najveća prijatna SRP-u, jer se nalaze u vrlo ugodnom položaju nemoćne i (jeftino) moralizatorske saborske frakcije.

Premda veliki, SRP nije najveći gubitnik na ovim vrlo zanimljivim i znakovitim izborima. Političke elite i sve političke stranke su poražene najnižim odzivom birača u dosadašnjoj povijesti parlamentarizma u Hrvatskoj. S političke scene je napokon otišla kancerogena i devastirajuća liberalna ideja. Nijedna od tri zelene stranke se nije ni približila Saboru, sto je isto tako zanimljiv pokazatelj. U najmanju ruku odsustva glasanja u skladu sa vlastitom savješću. Isto vrijedi i za mnoštvo sitnih desničarskih stranaka seljačke, kršćanske, domoljubne ili lokalne provenijencije. Poseban problem predstavljaju pravaške stranke koje su na izborima osvojile samo jedan mandat, iako su, da su nastupile zajedno, mogle uzeti deset i više mandata. No nisu, što isto tako nije slučajno.

Kad se sumira gore spomenuto gotovo bi se moglo reci da je neka nevidljiva ruka raskrčila put pobjedi Kukuriku koalicije koja se kolokvijalno, premda vrlo neopravdano, naziva lijevom opcijom. Jer, objektivno govoreći, ni **Milanovać** ni **Čačić** nisu političari takvog formata, niti posjeduju takav aparat koji bi bio u stanju dizajnirati ovako efikasan i dobro optimiziran pristup i provesti ga u djelo. Nevidljiva je ruka također razbila desno, u svojoj biti nacional-socijalističko, biračko tijelo na mnoštvo razjedinjenih stranaka i strančica, jer je jasno (nevidljivoj ruci) da je najefikasnija kritika desnog ona koja dolazi s još desnijeg. Isto vrijedi i za kritiku lijevih stranaka, pa čudi sto HDZ nije bio u stanju prevladati svoj kolerični antikomunizam i naći načina da SDP i njegovu koaliciju napadne s lijeve strane. Jer SDP, a pogotovu njihovi koalicijski partneri, nije ljevičarska, a još manje socijalistička stranka, pa je time mogla biti laka meta istinski socijalističke kritike. SDP je stranka kapitala koja će u nadolazećim godinama demontirati rudimente preostalog socijalističkog nasljeđa. No to je samo nastavak već odavno smišljene politike po kojoj je zadaća vladajućih demontaža upravo onih vrijednosti koje nominalno zastupaju. HDZ-a nacionalnih, SDP-a socijalističkih. Od HDZ-a izručeni generali će vjerojatno dobiti znatno skraćene zatvorske kazni, no zato će doći do pravog vala stečajeva i otpuštanja. Hrvatska će pod SDP-om pokazati da je postala prava evropska država i sve probleme rješavati univerzalnim lijekom, privatizacijom. Sve to

odgovara toj, nikako imaginarnoj, nevidljivoj ruci koja se još pozabavila i širenjem ideja, od klasičnih defetističkih pa sve do marksističko-čistunskih, o nesvršishodnosti izlaska na izbore. Jer svaki apstinirajući glas povećava vrijednost, na ovaj ili onaj način, (pot)kupljenog biračkog glasa. U kontekstu nevidljive ruke se može objasniti utisak koji su imali HDZ-ovi čelnici, a tiče se sveopće anti-hadezeovske medijske i ine kampanje koja je realno postojala. Može se činiti čudnim sveopće antivladino raspoloženje u jednoj državi, no ono nije nova pojava u Hrvatskoj. Isto je raspoloženje bilo prisutno i uoči prvih tzv. demokratskih izbora 1990. Na osnovi toga iskustva HDZ-ovci bi mogli razumjeti svoj sadašnji položaj, tim prije što su tada oni bili ti koji su u rukama držali medijsko-moralizatorsku batinu.

Među velikim gubitnicima su i nacionalne manjinske stranke, napose srpska. I to slijedom proste činjenice danikome nisu potrebne u stvaranju koalicijske vlade. SDP nije nimalo manje nacional-revanšistički nastrojen prema Srbima od HDZ-a, dok on u svojim redovima nema osobu Sanaderovog formata sposobnu na lakonsko premošćivanje dubokih nacionalnih podjela u svrhu dnevopolitičke pragme. I inače je na izbornim listama došlo do nacionalne segregacije, tako da se i tu uvode evropske vrijednosti i pristup po kome su svi međusobni odnosi pojedinaca i grupa institucionalizirani i kontrolirani od strane države.

Ante Paradžik, jedan od najlucidnijih političkih obzervera u Hrvatskoj, je na jednom od sučeljavanja zamijetio da Evropa od Hrvatske traži ispravak mnogih nepravilnosti u svom sustavu, no nikada ispravak nepravilnosti vezanih uz privatizaciju. Na stranu činjenica da je privatizacija stečevine generacija radnika duboko neetična, pa samim time i nepravedna, ali ona predstavlja nedjeljiv i nužan dio procesa podjarmljivanja Hrvatske i hrvatskih građana. Proces kojeg je dio i sam Paradžik, njegova stranka, njegova borba, tj. Domovinski rat i sama ideja i realizacija izdvajanja Hrvatske iz jugoslavenske zajednice s pripadajućoj joj demontažom njenog unutarnjeg ekonomsko-političkog i socijalnog ustrojstva i vanjske politike. Proces je to koji bi se mogao nazvati i birokratskom kontrarevolucijom koja je rezultirala demontažom socijalističkog društva i podjelom hrvatskog društva na dva suprotstavljena bloka. Političko-birokratsku klasu s njenim klijentskim, mahom umirovljeničkim, privjeskom i ostatak društva. Ako se zanemari apstinirajući dio glasačkog tijela, u većini izbornih jedinica Koalicija i HDZ zajedno su dobili oko 65 posto glasova. Kad se taj postotak pretoči u broj građana, isti korespondira zbroju umirovljenika i zaposlenih u javnom sektoru, dakle svetim kravama i jedne i druge političke opcije. Sigurno da postoje znatna odstupanja od tog pravila, no stoji činjenica da se skoro sve proračunski ovisno građanstvo opredijelilo upravo za te dvije najveće stranke. Ostatak glasajućeg biračkog tijela je dao povjerenje drugim strankama poput Laburista i HDSSB-a. Što god mi mislili o tim strankama i njihovim programima stoji činjenica da su one utrošile mnogo truda i novca da se približe svojim potencijalnim biračima i u tome su uspjele. Pouka je to na kojoj bi SRP trebao graditi svoju buduću izbornu strategiju za gradske

izbore. SRP se mora odreći svakog pokušaja približavanja umirovljeničko-birokratskom, potkupljenom i moralno degradiranom dijelu stanovništva. Njima se bave i njima podilaze druge stranke. Njih se neće otpuštati s posla, u čemu su svi politički subjekti slažu, pa im je socijalizam nepotreban, ili čak predstavlja prijetnju. Ljudi koji su potrebni SRP-u i kojima je socijalistička ideja nužna se nalaze u onom odbačenom i marginaliziranom dijelu društva. Među mladim radnicima i radnicama koji rade za višestruko manje plaće od birokracije, koji nemaju riješeno stambeno pitanje, čiji posao nije siguran i čija je budućnost vrlo neizvjesna. Njima se SRP mora približiti i objasniti im potrebu borbe za svoja prava kroz borbu za socijalizam. No, za to nije dovoljan kampanjski predizborni pristup već dugotrajan, neprekidan i muko-trpan rad na terenu.

Nedodirljiva birokracija

Piše: Ivan Tićak

Veoma često slušamo mlade kako govore da bi vrlo rado postali državni službenici koji će biti "na državnim jaslama" i bez mogućnosti da dobiju otkaz, te da na taj način postanu "nedodirljivi". No, je li doista točno da više nema "nedodirljivih"? Osobito kada se, sada već bivša premijerka **Jadranka Kosor**, uhvatila u koštac s korupcijom, pa je jedna ili više istraga pokucalo i na vrata HDZ-a, a i odvjetnik **Gredelj** im je otkazao suradnju... Je li doista točno da nema tog državnog službenika, od portira do predsjednika Vlade, koji neće odgovarati ako se ogriješi o zakon? Nije točno! Postoji cijela vojska onih koji primaju plaću iz državnog proračuna, a ne obavljaju svoju dužnost ili je, štoviše, zlorabe, ali ne gube radno mjesto... Oni su nedodirljivi... Ipak!

Jedan takav službenik voli kocku. Zaposlen je na odjelu ovrha pri jednom sudu. Obzirom da gubi mnogo novaca, može uzimati novac od malih i jadnih smrtnika kojima prijati da će im "sjesti na račun". Ali moglo bi se dogoditi da ga jednog dana neki građanin prijavi šefu, a šef Službeničkom sudu. Tako počinje postupak protiv državnog službenika. Sudac će ga saslušati, poslušati će rukovoditelja službe, a kada utvrdi da je, bez ikakve sumnje kriv, odredit će mu novčanu kaznu. Tri mjeseca će dobivati 20 posto manju plaću. Ali ostaje na radnome mjestu. Dva do tri mjeseca kasnije, protiv njega se već vodi novi stegovni postupak. Sada je nekom građaninu, što je došao uplatiti novac za dug od mobitela, lovu naprosto uzeo i umjesto uplate na račun - strpao ju je u svoj džep! Tako to "funkcionira"! Državnog službenika je praktički nemoguće otpustiti, iako zakon točno predviđa koji su propusti dovoljan razlog za izricanje prestanka trajanja radne službe, ali se u praksi takva kazna izriče samo u najtežim, gotovo nezamislivim situacijama. Recimo, kada čovjek ukrade novac iz proračuna ili od neke stranke zatraži mito. Čak i ako se, bez prethodne najave ili obrazloženja, na poslu ne pojavi više od četiri

dana za redom. Ako sustavno odbija izvršavati radne dužnosti ili ako zloupotrijebi položaj. Uzalud. Dobiti će maksimalno neku novčanu kaznu ili možda uvjetovani otkaz iz radne službe. O svemu ovome svjedoče podaci četiri Službenička suda u Hrvatskoj koji se bave stegovnim postupcima protiv državnih službenika.

Svi stalno govore kako je državna služba troma, te kako je treba očistiti od neradnika. No, ispada da neradnika nema, osim 40-ak, koliko ih je u dest godina zbog teške povrede službene dužnosti nekim pukim slučajem ostalo bez posla.

Prijava je bilo! Od 791 prijave, njih 750 je odbačeno, izrečena je opomena ili neka manja novčana kazna. Praksa službeničkih sudova pokazuje da su suci gotovo uvijek na strani državnog službenika kojima je teško dokazati da su doista "nesavjesno izvršavali svoje dužnosti". Službenički sudovi vrlo nerado izriču najtežu kaznu prestanka rada službe, a čak kada ju i izrekne, Viši službenički sud u žalbenom procesu proglasi opravdanom žalbu službenika, pa se cijeli proces vrati na novo saslušanje! Uzalud obećanja da će ih zamijeniti onim sposobnijima, posebno su uzaludne izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima prema kojima izvanredni otkaz iz radne službe mogu dobiti čak i zbog negativnih ocjena njihove radne učinkovitosti. Te izmjene su izglasane u veljači 2011. godine koja je prema podacima Ministarstva uprave bila najblaža do sada - nitko nije dobio kaznu prestanka rada službe! U nekim ministarstvima su čak i pokušavali.

Djelatnik jednog ministarstva je priznao da su u protekle četiri godine pokrenuli čak petnaest postupaka protiv državnih službenika s kojima uprava već dugi niz godina ima problema. Recimo samo da ne dolaze na posao ili čak dođu na posao, a odlaze ranije s posla. Odbijaju izvršavati zadatke pa umjesto njih to moraju raditi drugi službenici. Uprava ih prijavi, Službenički sud ih proglasi krivima, a Viši službenički sud ih vrati na posao, uvažavajući njihovu žalbu.

"Poznata" je stvar da nježniji spol voli cipele i torbice, a muškarci vole aute. Postoji jedan djelatnik ministarstva prometa i razvitka koji strahovito voli dobre aute. Pogotovo službene. Toliko ih voli da se teška srca odvajaju od njih čak i vikendom, tako da petkom, kada završi svoj radni tjedan, limenog ljubimca umjesto u službenu, parkira u privatnu garažu. Molili su ga bezbroj puta da

auto ostavi u Ministarstvu, ali ovaj neće pa neće. Čovjek ga je stvarno zavolio! Onda su mu za službeni put dali auto niže klase, ali je to za njega bila "krtinja". Vozilo ide, nema što, ali on nije neuko piskaralo da bi se odvažilo na put autom niže klase. Pa je uzeo bolji službeni auto. Upravi je tada prekipjelo pa su protiv njega pokrenuli službeni postupak koji je okončan u samo jednom ročištu. Nakon četiri sata rasprave "strašni" sud donosi presudu prema kojoj će biti dovoljna samo novčana kazna. Tri mjeseca će dobivati 10 posto manju plaću. Dovoljna mu je sramota što se uopće našao na sudu... Siroče!

Stvari dodatno mogu zakomplicirati dokazivanja nemarnog izvršavanja dužnosti, osobito ako nema svjedoka ili pisanoga traga o tome. A tu je i samo nepoznavanje zakona. Da bi prijava bila pravovaljana, onaj tko je postupak pokrenuo trebao bi dobro paziti odgovara li povreda službene dužnosti onome što je propisano u Zakonu o državnim službenicima. U članku 99 Zakona to može biti *nesavjesno izvršavanje obaveza, propuštanje poduzimanja mjera, davanje netočnih podataka, zlouporaba položaja, neovlaštena posluga sredstvima za izvršavanje poslova, obavljanje djelatnosti koju ne predviđa to radno mjesto, onemogućavanje građanima u ostvarivanju svojih prava, upotreba nevjerođostojne isprave, iskazivanje netrpeljivosti prema građanima, neopravdani izostanak s posla dva do četiri dana uzastopno*. O ovim teškim povredama službeničke dužnosti u prvom stupnju odlučuje Službenički sud, a u drugom stupnju slučaj može završiti na Višem službeničkom sudu. Poput slučaja djelatnika Državnog inspektorata koji se tereti da je, pregledavajući spise o zaštiti na radu u nekim tvrtkama rukovoditelje tih istih tvrtki uvjeravao da su im spisi nepropisno vođeni, te da bi bilo najbolje kad bi taj posao usluge zaštite na radu povjerali nekoj drugoj firmi. Onoj u kojoj radi njegov sin. Slučaj je došao na Službenički sud, ali je prihvaćena žalbajer se "službenik u ovome slučaju nije mogao osobno okoristiti". U međuvremenu ako je službenik suspendiran ili udaljen s radnog mjesta, ima pravo do okončanja postupka primati 65 posto plaće, a ako uzdržava obitelj, iznos se penje na 80 posto.

S druge strane, ako službenik dvaput bude okrivljen za tešku povredu službene dužnosti, po sili zakona mora napustiti radno mjesto pa većina službenika, nakon eventualne prve kazne, dobro pazi da se ponovno ne nađe u istoj situaciji.

U proteklom desetljeću postupci su pokrenuti samo protiv 1,3 posto državnih službenika. S radnog mjesta uklonjeno je 0,06 posto njih. I tko se onda usudi reći da su državni službenici neučinkoviti?! Ima nekih ministarstava u kojima je u cijelome desetljeću, otkaz dobio samo po jedan činovnik, a to su Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i Ministarstvo poljoprivrede. U Saboru su bila dva otkaza u deset godina, a u Ministarstvu zdravstva samo tri. U međuvremenu, teret gospodarske krize podnose bivši zaposlenici privatnog sektora, koji su lani ostali bez posla i to njih 65 tisuća, dok državni službenici protiv kojih se vodi kazneni postupak imaju pravo na 65 posto propisane plaće. To im, između ostaloga, plaćaju ovi jadnici iz privatnog sektora.

Nedodirljivi, ipak.

Iz stranačkog života

SRP na parlamentarnim izborima 2011.

Vlado Bušić u Požegi

Socijalistička radnička partija je po četvrti put od svog osnivanja nastupila na parlamentarnim izborima, ali ni ovoga puta nije ostvarila značajan rezultat. Razlozi su važni i mnogobrojni, kako organizacijske i financijske prirode ili, ako hoćemo, internih slabosti, pa do kompleksnih objektivnih okolnosti ili socio-političkog okvira, mada je njihova isprepletenost neupitna i ogromna. No, krenimo redom...

Pregled izbornih aktivnosti

Na početku valja istaknuti da su pripremne aktivnosti za vođenje kampanje u nekoj mjeri odražavale već ranije realizirane projekte partije, u određenom smislu još od posljednjih parlamentarnih izbora, pa su tako sve vrline, ali i slabosti organizacije iz prethodnog razdoblja sada u funkciji izbora bile dodatno potencirane. U tom kontekstu može se navesti neke pozitivne primjere poput rano iniciranih tematskih rasprava o izbornom programu, pokretanja partijskog časopisa, redizajniranja službenih web stranica, pojačane internetske aktivnosti, češćih kontakata s radnicima i drugih terenskih aktivnosti. Međutim, slabi kadrovski kapaciteti i skromne financijske mogućnosti, nametnuli su osjetna ograničenja u strukturiranju kampanje. Ipak, izborni materijali su pokrili sve osnovne elemente političke propagande u kampanji jedne stranke. To su bili redom: ciljano pismo donatorima, izborni program (tiskan kao specijalno

izdanje časopisa Socijalizam danas), izborni letak, izborni plakat, pismo simpatizerima uoči samih izbora, a uoči samih izbora objavili smo poseban intervju s predsjednikom partije. Materijali su bili distribuirani elektroničkim putem, klasičnom poštom, na štandovima te u izravnom kontaktu s medijima i potencijalnim biračima. Navedene aktivnosti bile su, naravno, kapacitirane raspoloživom financijskom bazom koju su gotovo isključivo odredile donacije samih članova.

SRP je u konačnici istaknuo liste kandidata za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor u svim regularnim izbornim jedinicama, a nismo istaknuli posebne liste u XI. i XII. izbornoj jedinici (manjine i dijaspora), smatrajući da podrška SRP-u mora proizlaziti iz općeg prava glasa, dok naša izborna baza mora biti u Hrvatskoj. Promatrajući regularne jedinice, bez obzira na inflaciju političkih stranaka i pravu poplavu lista na ovim izborima, samo je 19 stranačkih (samostalnih i koalicijskih) opcija istaklo kandidate u svim jedinicama i SRP je bio jedna od njih, s tim što je SRP jedna od svega 7 lista prisutnih na nacionalnoj razini koje su na izbore išle samostalno, a ne u koaliciji. SRP su u kampanji zastupali ugledni i poštteni ljudi, neki poznatiji stručnoj, a neki široj javnosti. Spomenimo neke, počevši od predsjednika **Ivana Plješe** (ekonomist, dugogodišnji direktor rapskih hotela i bivši zastupnik u Saboru SRH), tu su bili i **Vjera Solar** (aktivistica i borac za ljudska prava), dr.sc.**Svetozar Livada** (filozof i povjesničar, humanist, nekadašnji povjerenik za ljudska prava pri UN-u), mr.sc.**Božidar Dugonjić** (dugogodišnji znanstveni suradnik na Institutu Ruđer Bošković, Upravitelj Zaklade August Cesarec), **Nikolay Pechalov** (sportaš, hrvatski olimpijac), **Jasna Tkalec** (lingvist, prevoditelj i publicist), **Nikica Mrđen** (književnik i pomorac), **Ranko Jeftimija**, dr.med., (liječnik, bivši gradski vijećnik SRP-a u Daruvaru) i drugi. Nositelji lista i ostali kandidati SRP-a, su uglavnom bili naši aktivisti koji su, iako nažalost medijski slabo eksponirani, ipak bili u jednoj mjeri poznati velikom broju radnika i građana u svojoj izbornoj jedinici, jer su se mnogi od njih imali priliku upo-

znati s našim prvacima zahvaljujući njihovoj upornoj terenskoj aktivnosti, društvenim angažmanom i nekim medijskim istupima. Na SRP-ovim listama je bila i relativno povoljna zastupljenost mladih i žena, a jedna žena je bila i nositelj liste (D. Lovreković).

Nikolay Pechalov u Splitu

U tijeku kampanje uputili smo i četiri službena prigovora. Prvo smo uputili prigovor DIP-u na reklamiranje velikih stranaka i pojačano prezentiranje istih u medijima, a prije početka službene kampanje, čime su u podređeni položaj stavili sve vanparlamentarne stranke koje ionako ne participiraju jednako u svim oblicima kampanje (ovo se odnosi na nedemokratski karakter parlamentarnih izbora). Dobili smo odgovor da se Zakon o izborima primjenjuje samo na elektroničke medije s nacionalnom koncesijom, ne i tiskane te ostale elektroničke medije. Drugi prigovor je bio upućen DIP-u na diskriminaciju SRP-a u obliku neobjavlivanja spomenutog odgovora DIP-a, a što je bila njihova obaveza koju su poštovali u slučaju svih drugih sudionika izbora. DIP je reagirao pozitivno i objavio taj odgovor. Treći prigovor je bio upućen DIP-u zbog govora mržnje desnih stranaka na televizijskim sučeljavanjima, na što je DIP reagirao prema etičkom povjerenstvu HRT-a, a ono je pozitivno odgovorilo na naš prigovor, ograđujući se od incidenta na koji se pozivamo. Četvrti prigovor je bio upućen izravno HRT-u koji je neko vrijeme odbijao staviti link na naše stranice preko službenog partijskog amblema (ikonice) na svom web portalu. Nakon tri intervencije mailom, ipak su pozitivno reagirali i uvrstili nas među druge stranke na svom portalu (ukupno je bilo linkano 20-tak stranaka).

Ukupni zbroj osvojenih glasova nešto je veći od pet tisuća i najslabiji je rezultat

od prvih parlamentarnih izbora na kojima je SRP sudjelovao, kada je osvojio blizu 19 tisuća glasova. Pad u odnosu na posljednje izbore iz 2007. godine, kada je SRP bio dio lijeve koalicije, iznosi otprilike 50 posto (glasova), i to ujednačeno u svim izbornim jedinicama (nešto slabiji relativni rezultat u 10. izornoj jedinici duguje objašnjenje dijelom glasova koje je pripalo „konkurentskoj“ listi SPH (nositelj **S. Beroš**), što nije bio slučaj u drugim jedinicama). U svjetlu novih okolnosti koje su trebale pogodovati SRP-u, od ekonomske krize, gomilanja nezaposlenosti, antikapitalističkih demonstracija pa do „čišćenja“ na ljevici do kojeg je došlo nestajanjem drugih lijevih stranaka, taj rezultat je pokazao dramatičan pad podrške birača SRP-u. Međutim, nije mudro, a ni korisno, ostati na tom dojmu, i na plitkim analizama širiti defetizam. Posebno se to ne očekuje od marksista. U tom kontekstu, osvrnuli smo se na tri dimenzije preko kojih smo željeli prodrijeti iza prvih impresija.

SRP-ovci u Rijeci

Kao prvo, pokušali smo odgovoriti kakvi su trendovi zabilježeni u rezultatima. Na to je gotovo nemoguće dati ozbiljan analitički odgovor. Zašto? Svi rezultati u sukcesivnim izborima su unutar uskog raspona od jedva pola posto te na iznimno niskoj razini podrške (ispod jedan posto ili ispod razine nevažjećih glasačkih listića). Ovo ukazuje da smo na svim izborima zapravo ostvarili loš rezultat, a nijanse u „promjenama“ su dodatno zamagljenje činjenicom da je SRP na prošlim izborima bio dio koalicije (moguće je da je već tada, dakle kada bi mogli izolirati SRP, samostalno imao realnu podršku na razini od svega par tisuća glasova). Još kada bi se apstrahirao utjecaj „lidera“ i „koalicijske sinergije“ iz prethodnih izbora (**Šuvar**, **Bebić**, **Ninić**, koalicijski nastup), možda bi došli do zaključka da je SRP zapravo realno trajno na istoj (niskoj) ljestvici.

Drugo, potrebno je zamisliti se i nad pitanjem strukture birača. Činjenica je da je od prvih izbora proteklo jedanaest godina te je za očekivati da je do sada veliki broj glasova (biološki) nestao iz stare biračke baze, a jedan dio njih se sigurno pasivizirao ili okrenuo SDP-u, još od 2004. godine, nakon Šuvarove smrti. U tom smislu stoji ocjena da smo izgubili biračku bazu, ali staru biračku bazu. Lako je moguće da je do danas ona pala čak na svega tisuću ili dvije glasova podrške. Postavlja se pitanje sada, tko čini razliku do ukupnog zbroja osvojenih glasova, odnosno tko je sve u onih preostalih tri do četiri tisuće birača? Vjerojatno je to prvi val novih, vrlo lako moguće mladih, SRP-ovih glasača. Dijelom smo potvrdu za to dobili i na anketnom upitniku na web-u u kojem se gotovo dvostruko više glasača SRP-a identificiralo kao „novi glasač“, u odnosu na „stare“. Tome u prilog su govorili i naši kontakti na terenu. Ako je to tako, makar i djelomično, onda je to vrijedan i potencijalno najznačajniji pomak koji je SRP ostvario. Njegova važnost nadmašuje činjenicu da ga ne možemo potkrijepiti čvrstim statističkim dokazom i to je itekako potrebno imati na umu.

Treće, apsolutna brojka birača SRP-a je sigurno nezadovoljavajuća. Međutim, ne odudara od društvenih i političkih procesa u zemlji, ne „iskače“ u usporedbi sa sazrijevanjem klasne misli naših radnika. Kako onda očekivati radikalnu promjenu u tom broju? Naravno, ne treba podcjenjivati ni činjenicu da se iz istih razloga SRP nosi i s teretom marginalne, vanparlamentarne stranke, pa se ljudi nerado i teško odlučuju pokloniti nam povjerenje, i to u bilo kojoj formi. Pri tome, određene manifestacije nezadovoljstva kapitalizmom vrlo su heterogene i još uvijek daleko od marksističke matrice i stoga nas ne trebaju zavaravati, odnosno biti izvor nekih političkih iluzija. Dakako, iz svega proizlazi da je prijeko potrebno raditi na snažnijem uključivanju radnika u partiju, uvjetovati da ona (partija) sutra politički izraste iz te baze pa će se u jednom trenutku biračka baza „preliti“ iz socijalne baze. Ali za to je potrebno i da sazriju društveni uvjeti, a u međuvremenu SRP mora kontinuirano i sve ozbiljnije pridonositi tim procesima. Međutim, paralelno postoje i oni koji ne vide SRP-u (ili uopće radničkim partijama) mjesto na ovakvim izborima generalno (pa i antiizborne kampanje u nekim gradovima, potaknute takvim razmišljanjem, su nam u jednoj mjeri

SRP-ovci u Zagrebu

nanijeli štetu). Ipak, mogu se izdvojiti bar tri jaka razloga za izlazak na parlamentarne izbore, tako je bilo ovaj puta, a vrijedi i za ubuduće. Prvo, partija jednostavno mora koristiti sve raspoložive, zakonski dopuštene, metode borbe, a izbori nisu izuzetak. Drugo, partija mora javno demonstrirati svoju sposobnost organiziranja kampanje, svoju prisutnost u medijima te svoje kapacitete sučeljavanja s građanskim strankama, i to na nacionalnoj razini. Treće, izborne kampanje treba uvijek iskoristiti za povećanje vlastite organizacijske efikasnosti, bilo direktno ili naknadno, suočavanjem s problemima koji su došli do izražaja ili se materijalizirali u vrijeme kampanje.

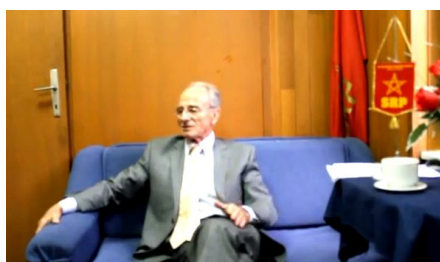
Politička ocjena rezultata i zadaci koji iz nje proizlaze

1. SRP je na izbore za Sabor Republike Hrvatske izašao samostalno u svih deset izbornih jedinica, sa jasnim i prepoznatljivim programom, što je uspjelo još samo sedam drugih stranaka. Realno smo procijenili da ne treba računati na zastupničko mjesto i da bi za nas bio zadovoljavajući svaki broj glasova veći od onog iz posljednjih izbora. S obzirom da smo s pripremama krenuli na vrijeme, kampanju relativno dobro pripremili i vodili najopsežnije do sada, a u uvjetima početnog otvorenijeg antikapitalističkog raspoloženja javnosti, pojavio se i izvjesni optimizam. No, već prvi izborni rezultati koji su pristigli sve su vratili na početak. Naime, SRP je na ovim izborima dobio 5.170 glasova ili 0,22 posto glasova svih glasača, što ga je svrstalo ma 21. mjesto od prosječno 30 izbornih lista po izbornim jedinicama ili 69 stranaka koje su izašle na izbore samostalno ili u koalicijama. Da li je to više ili manje glasova od posljednjih izbora iz 2007. godine, kada smo izašli u koaliciji sa četiri stranke (SRP, LJH, IDF, HSIDS) i zajedno dobili 9.887 glasova, vrlo je teško reći. Računski je to možda i više

glasova (četvrtina navedenog broja glasova koalicije iznosi 2.472 glasa) i to znači čak 2.698 glasova više, ali to je teško tvrditi. Činjenica je samo da je SRP na ovim izborima bio jači nego prije četiri godine kada samostalno nismo mogli nastupiti. No, brojem glasova dobivenim na ovim izborima ne možemo biti zadovoljni. Glavni problem nije, što poneki ističu, da se glasovi iz izbora u izbore smanjuju, jer je sve to unutar zanemarivih 0,40 posto, dakle marginalno, već zato što ukupnim brojem glasova na nijednim izborima do sada SRP nije prešao jedan posto i što je daleko od jednog respektabilnog broja za stranku koja na političkoj sceni Hrvatske želi igrati značajnu ulogu i to se trudi već punih 14 godina.

2. Veoma je važno da razlozi tako skromnih rezultata budu što jasnije detektirani jer u suprotnom nedoumice mogu još više oslabiti partiju, što nam se 2004. godine i dogodilo. Neki među nama, recimo, misle da nismo dovoljno radikalni. Drugi pak, da suviše robujemo prošlosti, što birači ne honoriraju. Ipak, temeljni razlozi, ne samo za izborne rezultate, nego i za opću SRP-ovu poziciju, treba tražiti u realitetu svekolikih društveno-ekonomskih odnosa u Hrvatskoj i svijesti koja iz njih proizlazi, a manje u njemu samom ili nekim političkim slučajnostima, kojih također ima. Ne ulazeći ovom prilikom šire u anatomiju te svijesti, za potrebe ove analize treba reći da na ovim prostorima od pada Berlinskog zida prevladava svijest kontrarevolucije u svim segmentima društvenog i političkog života, koju producira ne samo klasno-kapitalistički element, nego i možda još i više kleronacionalistički, dogmatski pa i profašistički element, u čemu je baš Hrvatska povijesni specifikum. Ideja socijalizma i sve što je vezano za njenu prošlost sistematski je diskreditirana do mjere da ljudima više i ne dolazi izaziva nelagodnu. Individualizam, hedonizam, oportunistički i takozvano slobodno tržište uzima se kao datost. Socijalizam naprosto tu više ne stanuje. Iako se kontrarevolucija već poprilično kompromitirala, prije svega zbog ekonomske neučinkovitosti, otopljenje u stanju svijesti ide veoma sporo. Tome u prilog idu oportunističke političke alternative (SDP, Laburisti i drugi) koji lijepe flastere na gnojne rane i produbljuju agoniju, a što im u specifičnim društvenim i socijalnim

uvjetima donosi glasove kod birača. Naprosto, preslaba je kritička misao i lijeva intencija ili se nedovoljno prepoznaju. Čak i univerzitet je premiran i dugo se traži. Mnogi su stari kadrovi odavno bacili koplja u trnje, a mnogi aktivni i umirovljeni radnici, bivši samoupravljači, zaboravili da su sjedili u radničkim savjetima, donosili presudne odluke, dobivali stanove i jeftino ljetovali. Ispada da je SRP jedina živa i organizirana lijeva snaga na političkoj sceni Hrvatske, i to je premalo, a uglavnom i od to malo, prepoznatljivo lijevih, snaga ne podržavan. To i takva hrvatska stvarnost u različitim izrazima sputava da SRP dospije do svijesti ljudi.

Ivan Plješa, predsjednik SRP-a

Neki od tih izraženijih fenomena su politička polarizacija koji neutralizira male stranke, kao i lažno ljevičarenje SDP-a koji svojim virtualnim nasljeđem odvlači birače od istinske ljevice. Ako tome dodamo, naravno, i neke svoje objektivne i subjektivne unutarnje slabosti, imat ćemo odgovor zašto su politički rezultati SRP-a takvi kakvi jesu. Nominiranje razine (visine) ciljeva izvan navedenih okolnosti, znači upadanje u idealizam, a što se pojednim analitičarima (kritičarima) koji pri tome čak i misle da su revolucionarni, i događa.

3. Politička polarizacija stranaka je dobro uhodan sistem vladavine kapitala u svjetskim razmjerima, u kome kapitalistička medijska industrija, i kultura uopće, vještački profilira desne i tobože lijeve opcije, a sve imaju zapravo istu političku neoliberalnu paradigmu, usmjeravajući birača prema takvim političkim polovima. Cilj je da kapitalistički poredak ostane netaknut, bez obzira koji pol formalno pobjeđuje na izborima. Prema tome, istinska ljevica uvijek gubi jer njeni glasovi uvijek idu kvazi-ljevici. Osim toga, isti faktori koji polariziraju birače, efektivno sputavaju regrutaciju članstva i aktivista malih stranaka koje teško opstaju, a i tada su slabe, poput SRP-a i niza drugih koje danas ne prelaze prag od jedan posto.

Te polove u Hrvatskoj predstavljaju HDZ i SDP, i trabantske stranke oko njih. Dok je kampanja za sve ostale stranke zvanično trajala četrnaest dana, za ove dvije grupacije nije nikad ni prestala od kampanje iz 2000. godine. One su još u toku ljeta podijelile saborske novce za početak kampanje i dok su sve druge stranke čekale jesen i morale tražiti individualne donatore. Tu njihovu prisutnost u medijima i finansijsku poziciju vjerno odražavaju rezultati izbora. Samo tri liste, od prosječno tridesetak po izbornim jedinicama, ušle su u Sabor. Čak tri parlamentarne stranke ispale su iz Sabora. Samo deset lista dobilo je više od jedan posto glasova, a njih dvadesetak, među kojima i SRP, manje od toga, iako sve one zajedno osvajaju više od 20 posto glasova. Riječ je zapravo o krajnje neravnopravnim i potpuno nedemokratskim, gotovo neregularnim, uvjetima, iako legalno dobro pokrivenima, što ozbiljno dovodi u pitanje i ono malo ograničene vrijednosti takozvane građanske demokracije. Zato mi, istinski ljevičari, marksisti, ne smijemo suviše ozbiljno uzimati i same rezultate takvih izbora jer time samo dajemo legitimitet jednom licemjernom poretku i podcjenjujemo vlastitu vrijednost na društvenoj sceni.

4. Poseban fenomen sputanosti SRP-a, kojeg ni ovom prilikom ne treba ispustiti, je odvlačenje SRP-ovih glasova od strane SDP-a, jedan put zbog nadmetanja s HDZ-om, a drugi puta, što ni mnogi stari glasači ljevice ni dan danas nisu shvatili, da SDP više nije socijalistička ljevica. Mnogi naši stari kadrovi kao da još nisu shvatili što se 90-tih dogodilo. Živa je tragikomika slušati mnoge od njih kako je takozvani domovinski rat nastavak NOB-a jer su se „naša djeca borila i u jednom i drugom ratu“. Oni ne shvaćaju da nema gotovo nikakve razlike kada o privatizaciji Croatia osiguranja ili Hrvatske poštanske banke govori **Linić** ili **Šuker**. Kako stvari sada stoje, SRP za duže vremena neće izaći iz te sjene, što znači da će i dalje biti osuđen na gubitak lijevih glasova. Taj hendikep za SRP trajat će sve dok SDP ne počne gubiti tu polarnu snagu, koju mu djelom daje i HDZ, a to će se početi događati tek kada se pokaže da ni SDP-ov neoliberalni projekt ne može donijeti rezultate i kada će postati posve jasno da nasuprot privatizacije mora doći vrijeme socijalizacije, a to nije program SDP-a, nego program SRP-a.

5. Da navedene okolnosti i nisu toliko

nepovoljne za nas, SRP sa ovako malim brojem članstva, malim brojem organizacija na terenu, i bez financijskih sredstava, ne bi postigao značajno bolje rezultate. Prema našim procjenama, u kampanji je izravno učestvovalo oko jedne četvrtine članstva, iako je to najviše do sada, ali u odnosu na obavezu da sudjeluju svi, suviše malo. Uvažene su procjene da za jednoga zastupnika po izbornoj jedinici treba uložiti milijun kuna, odnosno da bez uložениh barem pola milijuna kuna, na ovakve izbore ne treba ni izaći, mada ni to nije nikakva garancija. S obzirom da smo mi potrošili ukupno 19 tisuća kuna, onda su dobiveni glasovi razmjerni uloženom novcu. To što su, baš na ovim izborima, **Ruža Tomašić** i **Ivan Grubišić**, i sa po 100 tisuća kuna dosegli po jednom zastupniku, čisti je specifikum, a ne pravilo. Naprotiv, neke liste koje su uložile i nekoliko milijuna kuna nisu osvojile niti jedan mandat (HSLŠ, HSP i Ladonja), a HSS sa šest milijuna ulaganja tek jedan mandat.

6. Ono što nije u medijima, nije se ni dogodilo, maksima je vremena u kojem živimo. Sve vanparlamentarne stranke, sistemski su blokirane od strane medija, a SRP, zbog svojih političkih poruka i dodatno. U zadnjih osam godina, predstavnik SRP-a nije pozvan niti u jednu radijsku ili tv emisiju, ili dobio intervju od dnevnih ili bilo kojih tjednih novina. Ignoriraju se i pozivi na konferencije za novinare, što se osobito osjetilo pred same parlamentarne izbore. Kada se SRP pojavljivao u javnim akcijama (radnički prosvjedi, demonstracije i sl.) mediji su se vrlo selektivno odnosili trudeći se da se SRP što manje spominje. Simptomatičan je Novi list, nekada najotvoreniji, na ovim izborima jednom jedinom riječju nije obavijestio svoje čitatelje da SRP izlazi na izbore. Ovakvo ubijanje šutnjom, teško da može preživjeti bilo koja politička stranka, a kamoli postići neke rezultate. Naravno, uvijek se može špekulirati da li smo baš učinili sve da se ta blokada koliko, toliko ublaži. Ali, posve je sigurno da je pitanje izlaska SRP-a iz medijske blokade, ne samo presudno utjecalo i na ove izbore, već predstavlja i jedan od temeljnih problema njegovog opstanka i napredovanja i u budućnosti.

7. Unatoč svim teškoćama i nelagodi za cjelokupno članstvo i vodstvo stranke s kojima se susreće i koji ni u budućnosti sigurno neće biti lako prevladani, SRP mora opstati te se strplji-

vo pripremati za dane epohe koja dolazi. Nitko od nas doduše, ne može reći kada će to biti, ali u te dane prosto vjerujemo. Uostalom što bi to drugo i činili istinski ljevičari, socijalisti, komunisti ili kako se drugačije željeli legitimirati. Vrijeme SRP-a sigurno neće doći puzajući. Biti će to silovito i odjednom kao posljedica potpunoga kraha neoliberalizma i takozvanog slobodnoga tržišta i na svjetskom i na domaćem planu. Hrvatska je već sada upropaštena zemlja, ma koliko toga zvaničnici bili svjesni ili ne, i to se neće moći razriješiti bez ozbiljnog socijalnoga odgovora. SRP mora biti spreman za taj odgovor. Aktualne političke strukture na vlasti i u opoziciji taj odgovor neće dati. Mi smo tim putem već i krenuli, i već na ovim izborima dali jasan i nedvosmisleni program, svjesni da u prekratkome vremenu kampanje nije objektivno ni mogao biti, od javnosti, značajnije prepoznat. Zato se ne treba libiti da se među članstvom i cjelokupna politička paradigma SRP-a ponovo raspravi, kako bi bili posve sigurni da idemo pravim putem i da dobro postupamo.

Razapet između desnice u opoziciji i tobožnje ljevice na vlasti, i novog sindikalizma hrvatskih laburista, SRP se mora neposredno okrenuti radništvu i svim marginaliziranim grupama koji rađa neoliberalizam i zajedno sa lijevim intelektualnim grupacijama stvoriti novu antikapitalističku frontu. To je pitanje biti ili ne biti za opstanak SRP-a, ali i cjelokupnu istinsku ljevicu u Hrvatskoj. Zato se njegova socijalna i biračka baza ne može više svoditi na sve malobrojnije, uglavnom starije ljude koji nose svoja pozitivna iskustva o socijalizmu u prošlosti i ostaju mu privrženi. Novi polet može dati samo novonastajuća radnička klasa i socijalne grupe koje neoliberalizam rađa kao svog grobara. O tome će ovisiti i stvar socijalizma u Hrvatskoj. U svojoj taktici, više nego do sada, SRP će se morati okrenuti djelotvornom radu u općinama i gradovima, te u tom smislu treba odmah otpočeti sa pripremanjima za lokalne izbore.

8. Ni nakon parlamentarnih izbora 2007. godine, naše spoznaje nisu bile bitno drugačije. I tada smo realno procijenili što da se radi, a u posljednje četiri godine, a naročito zadnje dvije, nešto i napravili. Naravno zbog već naznačenih okolnosti, ne i dovoljno. Naš najodlučniji dogovor o tome bio je na kraju 2009-te godine na 3. sjednici Glavnog odbora SRP-a, sa čijim smo se

Vladimir Kapuralin, zamjenik predsjednika SRP-a predstavlja izborni program u Puli

zaključcima bavili cijelu 2010. godinu i dobrim dijelom 2011-te godine. Pripreme za parlamentarne izbore koje su otpočele već sredinom 2010. godine, predstavljale su izvjestan preдах od sprovođenja tih zaključaka, ali ne i potpun jer su same pripreme i provođenje kampanje bitno pridonosile jačanju SRP-a, a što je sve na liniji tih zaključaka. Sada kada su izbori iza nas u kojima smo došli i do novih vrijednih spoznaja, moramo se svim snagama vratiti tim zaključcima. Njima treba dodati i neke nove ideje, prije svega na planu probijanja medijske blokade, financiranja djelatnosti SRP-a i djelotvornije veze sa radništvom. Potrebna je i izvjesna projekcija nužnog razvoja SRP-a u narednom periodu. Sve to treba precizno operacionalizirati na razini svih centralnih tijela SRP-a, a potom i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Želimo slobodne građane jednakih mogućnosti!

SRP na 13-tom međunarodnom susretu radničkih i komunističkih partija: Socijalizam je budućnost

ZAVRŠNA IZJAVA

13. međunarodnog susreta komunističkih i radničkih partija održanog u Ateni od 9. do 11. prosinca 2011. godine na temu:

“SOCIJALIZAM JE BUDUĆNOST”

Međunarodna situacija i iskustva komunista 20 godina nakon kontrarevolucije u SSSR-u. Zadaci za razvitak klasne borbe u uvjetima krize kapitalizma, imperijalističkih ratova, o borba naroda i pobunama koji su u toku za radničko-klasna i narodna prava, jačanje proleterskog internacionalizma i anti-imperijalističkog fronta, za rušenje kapitalizma i uspostavljanje socijalizma.

Sastanku su prisustvovali predstavnici 78 partija iz 59 zemalja. Jedan broj partija koje nisu mogle prisustvovati zbog razloga izvan njihove kontrole poslao je pisane poruke. Iz Atene, pozdravljamo snaženje borbe naroda koja oslobađa veliki emancipatorski potencijal protiv imperijalizma, protiv kapitalističke eksploatacije i ugnjetavanja, a za prava društvene, radne i socijalne sigurnosti radnika širom svijeta. Sastanak je održan u kritičnim uvjetima kada duboka i produžena kriza kapitalizma nastavlja da dominira u međunarodnoj situaciji, praćena eskalacijom agresivnosti imperijalizma koja je izražena u odlukama Lisabonskog summita za novu strategiju NATO-a. Ovakva stvarnost potvrđuje analize skicirane u izjavama 10, 11. i 12. Međunarodnog susreta, održanih u Brazilu (Sao Paolo) 2008., Indiji (Nju Delhi) 2009. i u Južnoj Africi (Tsvane) 2010.

Za milijune radnih ljudi postaje sve očiglednije da je kriza – kriza sistema. To nije kvar u sistemu nego je sistem kao takav defektan, koji proizvodi redovne periodične krize. Kriza proizlazi iz zaoštavanja osnovne kontradiktornosti kapitalizma između društvene prirode proizvodnje i privatnog kapitalističkog prisvajanja, a ne upravljanja koje bi odstupilo od gramzivosti bankara i ostalih kapitalista ili uslijed nedostatka nekih efikasnih regulacionih mehanizama. Ona osvjetljava historijska ograničenja kapitalizma i potrebu jačanja borbe protiv monopola, za revolucionarno rušenje kapitalizma.

U SAD-u, Japanu, EU i u ostalim kapitalističkim ekonomijama demonstrira se čorsokak različitih verzija buržoaskog upravljanja. S jedne strane restriktivna politička linija vodi u prolongiranu i duboku recesiju; s druge strane ekspanzionističko političko vodstvo, s paketima snažne podrške države monopolskim grupama, finansijskom kapitalu i bankama, intenzivira inflaciju i vodi u rast javnog duga. Kapitalizam pretvara korporativne insolventnosti u insolventnost suvereniteta. Kapitalizam nema drugog odgovora na krizu osim masovnog uništavanja proizvodnih snaga, resursa, masovnih otpuštanja, zatvaranja fabrika i sveobuhvatnog napada na prava sindikata, na zarade, penzije, socijalnu sigurnost, smanjenje prihoda naroda i ogromnog rasta nezaposlenosti i siromaštva.

Protunarodna ofenziva jača, što se posebnim intenzitetom manifestira u pojedinim regijama. Koncentracija i centralizacija monopolskog kapitala jača reakcionarni karakter ekonomske i političke moći. Kapitalističko restrukturiranje i privatizacija se promoviraju sa ciljem maksimizacije profita kapitala, osiguravajući jeftiniju radnu snagu i višedecenijsko nazadovanje obzirom na socijalna i radna prava.

Intenzitet krize, njena globalna sinkronizacija, izgledi samo na spor i slab oporavak, pojačavaju teškoće buržoaskih snaga da krizu stave pod kontrolu, vode u zaoštavanje među-imperijalističkih suprotnosti i rivalstvo, dok jača opasnost od imperijalističkih ratova. Napadi na demokratska prava i suverenost intenziviraju se u mnogim zemljama. Politički sistemi postaju reakcionarniji. Pojačava se antikomunizam. Generaliziraju se mjere protiv aktivnosti komunističkih i radničkih partija, protiv sindikata, političkih i demokratskih sloboda. Vladajuća klasa razvija pokušaj preusmjerenja narodnog nezadovoljstva

promjenama u političkom sistemu, korištenju niza pro-imperijalističkih NVO i drugih organizacija, u kanaliziranju narodnog nezadovoljstva u pokrete sa navodno nepolitičkim ili čak reakcionarnim karakterom.

Mi pozdravljamo opsežnu borbu naroda i radnika i ustanke za demokratska, socijalna i politička prava protiv antinardnih režima na Srednjem Istoku i u Sjevernoj Africi, naime u Tunisu i Egiptu. Usprkos kontradikcijama u kojima se tekuće stanje manifestira, ono ustanovljava značajna iskustva koja komunistički pokret treba da prouči i koristi. Istovremeno mi snažno osuđujemo imperijalistički rat protiv libijskog naroda kao i prijetnje i uplitanja u unutrašnja događanja u Siriji i Iranu kao i u bilo kojoj drugoj zemlji. Mi smatramo bilo koju stranu intervenciju protiv Irana, pod bilo kojim izgovorom kao napadom na interese iranskih radnika i njihovu borbu za demokratske slobode, socijalnu pravdu i socijalna prava.

Ta događanja potvrđuju potrebu jačanja komunističkih i radničkih partija da odigraju svoju historijsku ulogu, da dalje jačaju borbu radnika i naroda u obrani njihovih prava i težnji da iskoriste suprotnosti unutar sistema kao i međunarodne suprotnosti za rušenje na nivou moći i ekonomije, radi zadovoljavanja potreba naroda. Bez vodeće uloge komunističkih i radničkih partija i avangarde klase radnička klasa će biti ranjiva na konfuziju, asimilaciju i manipulaciju od strane političkih elita koje predstavljaju monopoli, financije, kapital i imperijalizam.

U toku su značajna prestrajavanja u internacionalnim relacijama i žižama interesa. U toku je relativno slabljenje pozicije SAD-a, opća proizvodna stagnacija u većini razvijenih kapitalističkih ekonomija i pojavljivanje novih globalnih ekonomskih sila, posebno Kine. Jačaju suprotnosti između imperijalističkih centara i takozvanih ekonomija u usponu.

Agresivnost imperijalista se intenzivira. Postoji već nekoliko regionalnih točaka napetosti i ratova i one se umnožavaju: u Aziji, Africi, na Bliskom Istoku – povećanom agresivnošću Izraela, posebno prema palestinskom narodu. Istovremeno zapažamo uspon neonacističkih i ksenofobičnih snaga u Evropi različito profiliranih intervencija, prijetnji i ofenziva protiv narodnih pokreta i progresivnih političkih snaga u Latinskoj Americi. Pojačava se militarizacija. Rizik požara na regionalnom nivou se povećava. U tom smislu osnovni su ši-

renje i jačanje anti-imperijalističkog društvenog i političkog fronta i borba za mir u smjeru iskorjenjivanja uzroka imperijalističkih ratova.

Dva su puta daljeg razvoja:

- kapitalistički put, put eksploatacije naroda što stvara veliku opasnost od imperijalističkih ratova za radnička i narodna demokratska prava;

- put oslobođanja, sa neizmjenim mogućnostima za promociju interesa radnika i naroda, za postizanje socijalne pravde, suvereniteta naroda, mira i progressa. Put radničke i narodne borbe, put socijalizma i komunizma, što je historijski neophodno.

Zahvaljujući odlučujućem doprinosu komunista i klasno orijentiranom sindikalnom pokretu, u Evropi i širom sveta radnička borba je dalje jačala. Imperijalistička agresivnost nastavlja nailaziti na odlučan narodni otpor na srednjem Istoku, u Aziji i Latinskoj Americi. Ova činjenica, zajedno sa skupljenim iskustvima, posebno u Latinskoj Americi, borbe i procesi koji su nastupili ukazuju na mogućnost otpora, klase borbe, da bi narodi učinili korak naprijed, da zadobiju osnovu za zadanje udaraca imperijalizmu kada za cilj budu imali rušenje kapitalističkog barbarstva.

Mi pozdravljamo radničku i narodnu borbu i uočavamo potrebu njenog daljeg jačanja. Prilike nalažu intenziviranje klasne borbe, ideološke, političke, masovne borbe da bi se osujetile antinarodne mjere i promovirali ciljevi borbe koji idu u susret suvremenim potrebama naroda; zahtjev organiziranog radničkog protunapada, za anti-monopolski i anti-imperijalistički raskid, za rušenje kapitalizma i stavljanje točke na eksploataciju čovjeka od strane čovjeka.

Danas su sazreli uvjeti za konstituiranje širokih anti-monopolskih i anti-imperijalističkih saveza sposobnih da poraze raznorodnu imperijalističku ofenzivu i agresiju, kao i za borbu za vlast i promoviranje dubokih, radikalnih, revolucionarnih promjena. Jedinstvo radničke klase, organizacija i klasna orijentacija radničkog pokreta su osnovni faktori osiguranja građenja efikasnih društvenih saveza sa seljaštvom, sa urbanim srednjim slojem, ženskim i omladinskim pokretom.

U ovoj borbi neophodna je uloga komunističkih i radničkih partija na nacionalnom, regionalnom i internacionalnom nivou i njihova međusobna suradnja. Zajednička koordinirana akcija komunističkih i radničkih partija, ko-

munističkih omladinskih i anti-imperijalističkih organizacija u kojima značajan doprinos imaju komunisti, obrazuju najpouzdanije elemente širenja anti-imperijalističke borbe i jačanje anti-imperijalističkog fronta.

Ideološka borba komunističkog pokreta je od vitalnog značaja za obranu i razvitak naučnog socijalizma, za odbijanje suvremenog antikomunizma, za suprotstavljanje buržoaskoj ideologiji, neznanstvenim teorijama i oportunističkim strujama koje odbijaju klasnu borbu; boriti se protiv uloge socijaldemokratskih snaga koje brane i primjenjuju anti-narodnu i pro-imperijalističku politiku podržavajući strategiju kapitala i imperijalizma. Razumijevanje objedinjenog karaktera zadataka borbe za socijalnu, nacionalnu i klasnu emancipaciju, za jasnu promociju socijalističke alternative, zahtjeva ideološku konfrontaciju komunističkog pokreta.

Rušenje kapitalizma i izgradnja socijalizma obrazuju imperativnu potrebu za narode. U pogledu na kapitalističku krizu i njene posljedice internacionalna iskustva i praksa socijalističke izgradnje pokazuju superiornost socijalizma. Naglašavamo našu solidarnost sa narodima koji se bore za socijalizam i koji su uključeni u izgradnju socijalizma.

Samo socijalizam može kreirati uvjete za iskorjenjivanje ratova, nezaposlenosti, gladi, bijede, nepismenosti, neizvjesnosti stotina milijuna ljudi, razaranja okoline. Samo socijalizam stvara uvjete za razvitak suglasan suvremenim potrebama radnika.

Radni ljudi, seljaci, radnici grada i sela, žene, omladino, pozivamo vas da se zajedno borimo za okončanje kapitalističkog barbarizma. Postoji nada, postoji izgled. Budućnost pripada socijalizmu.

Doprinos raspravi Vladimira Kapuralina, zamjenika predsjednika SRP-a, na 13. međunarodnom susretu komunističkih i radničkih partija

Drage drugarice i drugovi,

Pozdravljam vas ispred Socijalističke Radničke Partije Hrvatske i u svoje lično ime, a legitimitet mi je pozdraviti vas i ispred onih članica koordinacionog odbora komunističkih i radničkih partija, s područja nekadašnje Jugoslavije, koje nisu ovdje prisutne.

Eskalacija nasilja u svijetu, koja je u toku, od tektonskih geopolitičkih promjena 90-ih godina prošlog stoljeća i koju provode najreakcionarnije sile ra-

zuzdanog kapitalizma, razlikuje se od intervencija i agresija koje su se događale nakon II. svj. rata. Ove prve su uglavnom provodile SAD, dok je UN nastojao koliko toliko odgovoriti ulozi zbog kojeg je bio ustanovljen.

Urušavanjem socijalizma u istočnoj Evropi, 90-ih godina prošlog stoljeća, intervencije se izvode prema novim doktrinama, upotrebom novih tehnologija i poprimaju nove oblike.

Počelo je 1991. godine Prvim zaljevskim ratom, brutalnom agresijom od strane SAD-a i njenih saveznika na Irak. Nastavljeno je 1999. agresijom dotad neviđenih razmjera na SRJ, koja je rezultirala otimanjem dijela teritorija, mimo svih međunarodnih pravnih standarda. 2001. godine uslijedila je agresija na Afganistan, koja traje do današnjih dana, a 2003. je godine uslijedio Drugi zaljevski rat, odnosno ponavljanje agresije na Irak, a epilog su nedavni događaji u Libiji. Za sve njih značajan je neselektivni odabir živih ciljeva, odnosno rastući udio civilnih žrtava u odnosu na vojne i velika infrastrukturna razaranja.

Parametri po kojima se intervencije i agresije nakon 90-ih godina prošlog stoljeća razlikuju od onih prije tog perioda, su više nego očiti. Iako SAD i dalje određuju: gdje, protiv koga, kada i zašto intervenirati i u tim intervencijama imaju glavnu ulogu, ali one više nisu same, cilj im je dio tereta vođenja rata i ljudskih žrtava, prebaciti na svoje saveznike i domaće marionete. A novu dimenziju predstavlja uključivanje subjekata poput NATO-a i EU. Tokom cijelog tog perioda obezvrjeđivana je uloga UN i ona je supstituirana sa NATO-om. Zadnju brutalnu intervenciju u Libiji, su formalno i omogućile UN, čime su od subjekta mira, postale subjektom agresije, svrstavši se uz agresora.

Novi intervjenski val o kojemu je riječ razlikuje se i po apsurdnoj upotrebi oružja, koja kontaminiraju prostor, za jedan vrlo dugi vremenski period. To determinira kapitalizam kao destruktivni poredak.

Tehnologija zla, koju imperijalizam primjenjuje, osim što ukida suverenitet država i naroda, omogućila je izabranima da odlučuju o životu i smrti pojedinaca i čitavih naroda. Suština današnjeg načina upotrebe sile sastoji se u određivanju tko smije a tko ne smije ubijati. Naravno jedini režimi koji imaju pravo ubijati su režimi tzv. zapadne demokracije, jer oni to čine na osnovu procedure koju izvlače iz

iz dubine korijena njihovog poimanja slobode u korištenju argumenta sile. Pa smo tako svjedoci, da ljudi mogu biti ubijeni i u spavaćoj sobi u pidžami i da sve to bude prenašano video linkom, za strogo odabranu publiku. Time je u realni svijet derivirala nekadašnja imaginarna filmska priča u kojoj je agent 007, tada jedini imao licencu da ubije.

Kapitalizam, koji je ispunio svoju povijesnu misiju ne nudi više odgovore na potrebe čovječanstva i on stvara sve dublje društvene, političke, ali i ekološke krize, čime se određuje kao destruktivan poredak. Analiza te destrukcije nameće potrebu pomaka težišta akcije iz esencijalne sfere u egzistencijalnu. Ne uspije li čovječanstvo ukinuti kapitalizam, ukinuti će on čovječanstvo.

Doprinos raspravi Marie Nassif Debs, potpredsjednice Komunističke partije Libanona, na 13. međunarodnom susretu komunističkih i radničkih partija

Narodi zemalja svijeta odlučili su kako je došao čas da se sučele s imperijalizmom, usprkos toga što se kapitalistički ideolozi jako trude, već pune dvije decenije, dijelom zastrašujući i terorizirajući, dijelom namećući krajnje siromaštvo, da ih ubijede u činjenicu kako je razvoj društva završen kapitalističkim sistemom i kako je socijalizam samo nerealna utopija, koju je nemoguće postići i ostvariti.

Narodi svijeta srušili su rešetke velikog zatvora u kojem su živjeli i sišli su na ulice, zahtijevajući promjene. Ulice i trgovi Atene, Rima, Madrida i Lisabona ispunile su narodne mase, koje su na tom putu slijedile trgove iz Tunisa i iz Kaira, kako bi se onda ponovo izlile na Wall Street u New Yorku i u St Paulu u Londonu.

Milijuni ljudi, s vrlo raznorodnom kulturnom, ideološkom i klasnom pozadinom, svaki dan izlaze na trgove i ulice svaki na svoj način, zahtijevajući promjenu i zahtijevajući prekid eksploatacije čovjeka nad čovjekom. U svim tim pokretima prevladavajući element je radnička klasa, u svoj svojoj različitosti, uključivši i onaj njen dio koji pogrešno nazivaju „srednjim klasama“, u suradnji sa siromašnim seljacima, naročito brojnim u zemljama u razvoju: to je avangarda tih pokreta.

Danas proživljavamo jednu novu eru. Eru pobuna i revolucija, koje dolaze iz fabrike i sa sela, ali i iz drugih sektora proizvodnje ili obrazovanja. Ti pokreti

nailaze na zajedništvo s drugim oblicima otpora, kao što je otpor naroda njihovim okupatorima, a primjer oružane borbe Palestine, Libanona i Iraka i dan danas služi u širem smislu kao uzor za te borbe i otpore.

Ovo je također i vrijeme pobjeda, u kojima su se golim rukama suprotstavili sredstvima istrebljenja, upućivanjem pokliča, koji se širi svijetom: narodi žele srušiti kapitalistički sistem.

Na kraju, ovo je i epoha marginaliziranih, koja počinje s onima koji doslovno umiru od gladi u Africi do nezaposlenih na cijelom svijetu, među kojima je najviše mladih, koji su tek odnedavno stupili u svijet rada. To je i epoha žena, koje su još uvijek izložene najgorim oblicima eksploatacije, uključujući nasilje i diskriminaciju u svim sredinama.

Ova vizija nije zasnovana na onome što obično nazivamo historijskim optimizmom, vjerom u neizbježni dolazak komunizma. Ta slika nije, ustvari, izvan carstva realnosti. Mi svi dobro znamo da se imperijalizam ne predaje lako i bez borbe. Mi svi priznajemo da imperijalizam pribjegava ratovima, oružanim sukobima i preventivnom ratu. Mi svi priznajemo da će se imperijalizam boriti protiv proletarijata i protiv naroda, koji se žele osloboditi; drugim riječima imperijalizam će nastaviti sa svojom strategijom stvaranja kaosa i pokušajima da stvori mržnju i iracionalni strah od komunizma u namjeri da od njega odvraća pažnju naroda i da ih udalji od istinskog uzroka i korijena njihove ljudske patnje: kapitalizma.

Arapska situacija dobro pokazuje kuda smjeraju takve politike.

Imperijalizam se najprije koristio zločinima, koje je učinio Gadafijev režim i pobunom u Libiji u cilju da napadne tu zemlju, razori njenu državu i da upravljanje zemljom zamijeni „bračnom“ vezom starog režima i reakcionarnih islamskih snaga. Imperijalizam je uvjeren, da će mu ovaj mix garantirati vlastite interese, naročito na dva važna fronta za njegove planove potpune kontrole nad afričkim kontinentom:

1) Kontrola izvora nafte i bazena iz kojih se ista crpi, otvaranje novih kampova-crpilišta u libijskoj pustinji;

2) Daljnji pokušaji još veće podijele afričkog kontinenta (počevši od Sjeverne Afrike) pod komandom AFRICOM-a i postigavši na taj način drugu pobjedu, nakon podjele Sudana.

Imperijalizam je uživao i punu kontrolu nad službenim arapskim režimima kao i nad Savjetom za Suradnju u Zaljevu

(CCG), kako bi ih uputio u različitim pravcima, kao što su:

1) Potpomoći pad režima u Jemenu i pobjedu lokalne pobune;

2) Poticati i usmjeravati pobunu u Tunisu i u Egiptu u smislu stvaranja savezništva islamskih snaga i vojnih snaga;

3) Zgnječiti pobunu u Bahrainu;

4) Razbuktati vjerske konflikte u različitim arapskim zemljama, počevši od Iraka, gdje se upravo vrši pokušaj stvaranja vjernika drugih konfesija u geta i u vjerske regije: a u Siriji, gdje se koristi opasnim pogreškama, koje je počinio režim, imperijalisti nastoje potpaliti građanski rat, uz suradnju i potpomaganje ove nakane od režima u Turskoj i u Jordanu.

U tom kontekstu trebalo bi učiniti poznatom i javnom novu ulogu, koju je dobila Turska. Turska je sada vrh kopla lansiranja imperijalizma u arapskom svijetu i na Srednjem Istoku, iskorištena da pomogne u projektu stvaranja „Novog Srednjeg Istoka“, koji, kako nm je svima dobro poznato, ima za cilj osvajanje izvora nafte i ležišta prirodnog plina u toj regiji (te se sirovine nalaze u morskome trokutu koji leži između Palestine, Libanona i Cipra), kao i voda i kanala te zone od geostrateške važnosti za arapski svijet.

Studija koju je sačinila Komunistička partija Libanona, odnosno njena Komisija za inozemne poslove istakla je novu sve važniju ulogu Turske, što je potvrdio svojim govorom i Shimon Perez još 1993. – koji baš govorio o vojnoj ulozi Turske – a isto piše i u knjizi Dauda Oglua, turskog ministra vanjskih poslova, koja je zasnovana na tezama Brezinskog o krucijalnoj ulozi Euro-Azije i od važnosti kontroliranja te regije, čije se njeno ujedinjenje mora na svaki način spriječiti. I dok su neki Arapi naivno likovali zbog turskog stava povodom izraelskog masakriranja Freedom Flotille, jer su smatrali da je takvo držanje u kontrastu sa izraelsko-esadeovskim projektom, današnji događaji potvrđuju sljedeće:

Premještanje general-štaba NATO-a u Izmir u Turskoj ima za cilj pojačanje kontrole naše regije i postizanje kontroliranja pograničnog područja s Rusijom, kako bi se zaokružio i kompletirao taj blok, a ujedno ponovo dovela u red situacija u Pakistanu. Imperijalizam Sjedinjenih Država se još uvijek zasniva na brutalnom nasilju, kako bi osigurao vlastite interese. Sada se upravo čini da pojačava vlastitu silu i pritisak putem „političkog Islama“ - nazvanog umjereni Islam – i u čijoj se nutrini na-

Poštovani čitatelji, dragi drugovi!

Ovim putem Socijalistička radnička partija Hrvatske Vas poziva da svojim autorskim člancima, komentarima, informacijama ili na bilo koji drugi način sudjelujete u pisanju našeg lista „Socijalizam danas“, a u interesu promicanja socijalističke ideje te informiranja SRP-ovih članova, simpatizera i šire javnosti o ljevici u Hrvatskoj.

Svoje materijale šaljite na adresu: Socijalistička radnička partija Hrvatske, Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb ili na e-mail: srp@srp.hr.

Imate li kakvih pitanja ili sugestija, slobodno nam se obratite s punim povjerenjem.

Unaprijed zahvaljujemo!

Socijalizam danas

Napomena: uredništvo zadržava pravo kraćenja i opreme tekstova

laze one snage, koje su imale presudnu ulogu u rušenju Sovjetskog Saveza i u njegovom porazu u Afganistanu (u kojem sad SAD drži vojnu bazu). Sve to pokazuje kako se američki imperijalizam ne predaje lako, tim više što potpisivanjem mira s Irakom nije postigao očekivani dogovor i što nije uspio (pomoću vojne komande u Egiptu) da stane na kraj egipatskoj revoluciji, koja je prije dva mjeseca odbacila dogovore iz Camp Davida. Treba priznati uspjehe u borbi palestinskog naroda ne samo u sjedištu UNESCO-a, već i u većoj podršci svijeta tom narodu i njegovoj pravednoj stvari, pravu na povratak u vlastitu zemlju i na stvaranje vlastite nezavisne zemlje sa Jeruzalemom kao glavnim gradom.

Sve nas to navodi na zaključke, da u budućnosti u našoj regiji može doći do promjena daleko radikalnijih od onih, koje su se dogodile u regiji sredinom proteklog stoljeća, to jest prepuštanja od strane službenih arapskih režima Palestine nasilju i pljački. Ako se te radikalne promjene budu ostvarile to će bez sumnje dovesti do ponovnog jačanja naših nacionalnih prerogativa na polju bogatstva i procesa akumulacije samog tog bogatstva (i njegovog smještanja), što će sa svoje strane učiniti mogućim radikalne promjene u razvoju arapskog svijeta i smjeru prekidanja linije zavisnosti od načina proizvodnje svojstvenih imperijalizmu.

U tom svjetlu postaje očito da Forum arapske ljevice, koji smo mi lansirali prije godinu dana i tri mjeseca prije izbivanja revolucije u Tunisu, predstavlja početak napora, kako bi se stvorili neophodni uvjeti formiranjem frontova od strane revolucionarnih vlasti. Ipak, jasne su nam i teškoće s kojima se moramo suočiti, naročito s obzirom na snage promjene u svakoj pojedinačnoj zemlji, osim poteškoća oko pisanja zajedničkog programa za te promjene i identificiranja s instrumentima njihovog razvijanja, kako bi došlo do stvaranja jedne zajedničke platforme. Libanonska komunistička partija, počevši od svojeg trećeg Kongresa 1972., uvijek je naglašavala dijalektički odnos između subjektivnih uvjeta neophodnih za promjene i regionalnih sredstava i uvjeta za te promjene. I u toj smo prilici istakli važnost regionalnog faktora (naročito onog arapskog), koji je doveo do poraza programa libanonskog nacionalnog pokreta za promjenu, pokreta koji je tada imao vlastitu kontrolu nad najvećim dijelom teritorija u Libanonu i koji je u to vrijeme uživao podršku

većine libanonskog naroda. Ujedno smo svjesni važnosti potrebe da se jednom zauvijek porazi projekt Novi Srednji Istok, bilo porazom njegovih planova sektorske podjele ili putem realizacije uspjeha klasne borbe i borbe Palestinaca, koju još uvijek vidimo kao središnji uzrok borbe i mobilizacije za arapsko oslobođenje i kao platformu putem koje će se postići stvarana pobjedonosna promjena u našoj regiji.

Te dvije uloge, ona nacionalna i ona regionalna, koje snage promjene moraju uvijek imati u vidu, definitivnom primjenom programa s uputama za rad kako na nacionalnom tako i na socijalnom planu, to su dva lica i dva oblika klasne borbe radnika, nacionalne i socijalne u isti mah, one su ujedno i dva lica klasne borbe radnika i komunističkih partija. Ta dva lica mogu se upotpunjavati suradnjom sa sličnim pokretima na cijeloj našoj planeti. U tom smislu tražimo ponovno uspostavljanje važnog slogana, koji smo već jedanput predložili, a koji znači važnost integracije radničkog i sindikalnog pokreta s pokretima nacionalnog oslobođenja (uključujući i sadašnji pokret kapitalističke globalizacije). Ne smijemo se zadovoljiti onim što je bilo predloženo za vrijeme našeg posljednjeg susreta u Tijuani u odnosu na poklanjanje dužne pažnje ulozi međunarodnih organizacija (na sindikalnom planu, organizacija omladine i žena, osim organiziranja Međunarodnog kongresa za mir). Ustvari moramo se potruditi da razvijemo nove moguće oblike organiziranja, kako bismo se okoristili bilo organiziranim pokretima, bilo pokretima koji su sasvim spontani i koji se upravo događaju svuda po svijetu, nastojeći da ovi usvoje najradikalnije zahtjeve, kako bi ih osposobili za odbijanje napada i na kraju, u cilju razvijanja idejne borbe, koja će ići u korak sa svim drugim oblicima borbe. Slogan koji danas predlažemo je „Socijalizam je budućnost“, moto koji se ni ideološki ni politički ne može ostvariti bez razvijanja novih oblika suradnje, koji bi trebali izazvati lančanu reakciju, čiji bi krajnji rezultat bio da se konačno dokrajči imperijalizam i njegove neprekidne krize kao i njegova agresivna priroda.

Svi (pisani) doprinosi predstavnika partija na 13. međunarodnom susretu, te usvojene rezolucije po pojedinim točka-ma dostupni su na web sajtu mreže komunističkih i radničkih partija: www.solidnet.org

PRISTUPNICA

**SOCIJALISTIČKA RADNIČKA PARTIJA
HRVATSKE
(SRP)**

Ime i prezime: _____

Godina rođenja: _____

Adresa stanovanja: _____

Kontakt telefon: _____

E-mail: _____

Pristupnicu pošaljite poštom na:
Socijalistička radnička partija Hrvatske,
Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb

Ako ne želite biti član, a svejedno biste htjeli pomoći, slobodno nas kontaktirajte i pridružite se mreži naših volontera!
Informirajte se! Sudjelujte! Dajte svoj doprinos!
Posjetite nas na web-u: www.srp.hr

Pratite naše međunarodne aktivnosti kao i događanja u svjetskom radničkom i komunističkom pokretu

www.solidnet.org

Događanja i zanimljivosti

Marš solidarnosti: Stop povećanju policijskih ovlasti

Podržavamo inicijativu Mladih anti-fašista grada Zagreba koji su ovogodišnjim Maršom solidarnosti skrenuli pažnju na kontinuirano i zabrinjavajuće jačanje represivnog aparata i porasta opasnosti od stvaranja policijske države, a koja u funkciji krupnog kapitala neće imati drugu metu do eksploatirane klase i naroda koji će se suočiti sa sve pritiskom profita i, paralelno s tim, sve većom socijalnom bijedom. Donosimo dio njihove platforme:

„Paralelno s izmjenom zakona kojim su povećane policijske ovlasti, a na temelju istog zakona, omogućeno je legalno špijuniranje i kontroliranje građana čime se od Hrvatske počela stvarati policijska država. Gotovo da ne postoji niti jedna društvena skupina koja do sada problem povećanja policijskih ovlasti nije osjetila na svojoj koži, a to smo najbolje mogli vidjeti prošle godine kada je policija pokušavala spriječiti prosvjednike u obrani Varšavske ulice, suzbiti prosvjede seljaka kraj Virovitice, ili pak zaustaviti radnike Salonita u zauzimanju njihove tvornice.“

Nastavljen štrajk radnika bračkog Jadranskamena

Dvjestotinjak radnika bračkog Jadranskamena, članova Nezavisnog sindikata, nastavili su sa štrajkom u krugu tvornice u Pučišćima. Županijski sud u prosincu je odbio tužbu predsjednika Uprave **Vedrana Vilovića** kojom je tražio zabranu štrajka. Radnici su blokirali kamenim blokovima ulaz u tvornicu i traže smjenu Vilovića i poništenje otkaza za 28 radnika te tvrtke.

Nacionalna kampanja protiv diskriminacije LGBT populacije: „Jer nam je stalo“

U studenom 2011. su Centar za LGBT ravnopravnost i Centar za mirovne studije lansirali nacionalnu kampanju protiv diskriminacije LGBT populacije u Hrvatskoj: „Jer nam je stalo“. U kampanji sudjeluju aktivisti za ljudska prava iz različitih profesija, poput **Urše Raukar, Aleksandra Stankovića, Mirjane Krizmanić, Marka Jurčića** i drugi. Važno je istaknuti da ne postoji adekvatna edukacija o ljudskim pravima u školama, pa tako ni o aspektu ljudskih prava koji se odnosi na LGBT osobe. Dok takva situacija ostaje u obrazovnom sustavu, diskriminacijski i marginalizirajući odnos prema ovoj manjini ostaje u našem društvu. Ali za organizatore, svakako i za nas u SRP-u, ostaje kao problem koji traži rješenje u korist njihove afirmacije na svim područjima javnog i privatnog života.

Prosvjedi za plaće i otpremnine

Blizu 600 radnika dalmatinskih tvrtki (zadarskih *Donat boats*, Pršutane *Posedarje* i *Maritune*, tvrtki kćeri zadarskoga *Tankerkomerca*, te nekadašnjeg splitskog diva *Dalmacija-vina*) održalo je prosvjedne skupove u prosincu, zahtijevajući neisplaćene plaće i otpremnine. Svaki korak u borbi za radnička prava je hvale vrijedan, ali i dalje je prepoznatljiv obrazac borbe tipične za radnike koji se koncentriraju na ulogu „posloprimača“, a ne klasno svjesnih proizvođača, koji mogu stvoriti potrebnu pregovaračku moć u odnosu prema vlasti i vlasnicima kapitala: vlast se uglavnom ignorantski odnosi prema svima njima, management se ne vezuje za radnike u demonstracijama, a sindikalisti usmjeravaju radnike u pravilu isključivo na pitanja zaostalih plaća. Slična je situacija i s radnicima *KIO Keramike* koji već dva mjeseca u Orahovici prosvjeduju, a dočekali su i Božić pod šatorima, upozoravajući na svoje teško stanje.

Skup u sjećanje na osmu godišnjicu smrti Branka Horvata

U organizaciji Centra za društvena istraživanja „Dr. Branko Horvat“, održan je ovog prosinca u Zagrebu skup u sjećanje na 8. godišnjicu smrti jednog od naših najvećih ekonomskih umova. Skup je otvorio **Salamon Jazbec** istaknuvši da se i na ovaj način želi lik i djelo Branka Horvata oti zaboravu u koji je definitivno pao. Skup je bio dobro posjećen i govornici su odobravali rad Centra i podržali tu inicijativu. Međutim, ono što se ne smije smetnuti s uma su razlozi za „zaborav“: naime, sve što je radio u svom životu, kao ekonomist, anti-fašist i humanist, Horvat je radio prije svega i više od svega kao **marksist**. Na to je upozorio i dr. **Saša Blagus** koji je u ime Centra zaključio skup.

Naslovnica dvobroja za studeni-prosinac: SRP je u prosincu 2011. po četvrti put sudjelovao na parlamentarnim izborima. Rezultat nas ne zadovoljava, ali i ne šokira, a još manje obeshrabruje. Još važnije, ne odudara od društvenih i političkih procesa u zemlji, ne „iskače“ u usporedbi sa sazrijevanjem klasne misli naših radnika.

Socijalistička radnička partija Hrvatske

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340